

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Adam Bartoš

Analýza českého předsednictví v Radě EU

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Daniel Marek Ph.D., M. A.

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 25. 4. 2019

.....

Touto cestou bych velmi rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce
Doc. Danielu Markovi Ph.D., M. A. za odborné vedení, podnětné rady a ochotu při
vypracování bakalářské práce.

Obsah

Seznam zkratk.....	5
Úvod	6
1. Vývoj předsednictví do přijetí Lisabonské smlouvy.....	12
1.1. Předsednictví Rady ministrů ESUO	12
1.2. Vývoj předsednictví po přijetí Římských smluv	12
1.3. Reformní návrhy předsednictví v 70. letech 20. století.....	14
1.4. Vývoj předsednictví v 80. letech 20. století.....	15
1.5. Předsednictví po přijetí Smlouvy o EU	17
1.6. Předsednictví a projekt tzv. ústavní smlouvy	18
2. Obecné principy předsednictví.....	20
2.1. Rotační princip.....	20
2.2. Princip nestrannosti	21
3. Funkce předsednictví.....	23
3.1. Administrace a management Rady EU	24
3.2. Reprezentační funkce předsednictví	25
3.3. Vyjednávací funkce předsednictví.....	26
3.4. Iniciační funkce předsednictví	27
3.5. Předsednictví a národní zájmy	28
4. Předsednictví České republiky.....	30
4.1. Přípravy České republiky na předsednictví	30
4.1.1. Osmnáctiměsíční program předsednického tria	32
4.1.2. Program českého předsednictví	33
4.1.3. Komunikace českého předsednictví	35
4.2. Vnitropolitické souvislosti českého předsednictví	36
4.3. Světový a evropský kontext českého předsednictví.....	38
5. Hodnocení českého předsednictví	40
5.1. Výsledky předsednictví v obecných záležitostech a třech E.....	40
5.2. Mediální obraz českého předsednictví.....	43
Závěr	46
Prameny a literatura.....	49
Přílohy.....	56
Abstrakt	57
Abstract	57

Seznam zkratk

COS	Centrální organizační skupina
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ER	Evropská rada
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
EPS	Evropská politická spolupráce
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EUROATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
GS	Generální sekretariát
HMU	Hospodářská a měnová unie
JaV	Justice a vnitro
JEA	Jednotný evropský akt
LS	Lisabonská smlouva
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
SEZ	Sekce pro evropské záležitosti
SPP	Sekce pro přípravy předsednictví
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Úvod

Představení tématu práce

Radou EU se rozumí instituce Evropské unie, která zastupuje zájmy jednotlivých členských států. Předsednictví v Radě patří mezi nejdůležitější nástroje k prosazování zájmů členských států. Členské státy se v této funkci střídají po šesti měsících. Po celou dobu tohoto období je předsedající země hlasem, tváří i obrazem Evropské unie, jelikož mluví za všechny členské státy. Dále také předsedající země vede jednání Rady EU, zastupuje ji na jednáních s Evropským parlamentem a Evropskou komisí a v neposlední řadě reprezentuje Evropskou unii navenek, například v jednáních se třetími zeměmi. V době předsednictví se koná mnoho jednání na různých úrovních, a to nejen v Bruselu, ale i v předsedající zemi a jinde ve světě. V průměru musí předsedající země zajistit zhruba dvacet jednání za den. Předsedající země má také významné pravomoci a lze tak říci, že pro malou zemi je předsednictví velkou šancí se zviditelnit. (eu2009.cz)

Dne 1. ledna 2019 tomu bylo přesně 10 let, co se Česká republika stala předsednickou zemí Rady Evropské unie. Předsednictví převzala od Francie¹, která tak v polovině roku 2008 započala osmnáctiměsíční program v rámci tzv. předsednického tria. Trojici států uzavírá Švédsko, u kterého se jednalo již o druhé předsednictví v Radě Evropské unie. Předsednictví České republiky bylo doprovázeno řadou pochybností, které se objevovaly již před rokem 2009. Mezi největší kritiky patřila právě Francie, jež vytýkala České republice nedostatek zkušeností s řízením tak velké instituce jako je Rada Evropské unie. Česká republika byla teprve druhým státem z přístupové vlny v roce 2004, která se ujala předsednictví.² Také skutečnost, že se jedná o malou a spíše euroskeptickou zemi, vedla k pochybnostem ostatních států vůči českému předsednictví. Další pochybnosti vyvolaly euroskeptické názory prezidenta Václava Klause, které se ukázaly jako problematické při ratifikaci Lisabonské smlouvy. V neposlední řadě probíhající finanční krize vyvolala pochybnosti o tom, že nový členský stát, který navíc není členem eurozóny, nedokáže pomoci k vyřešení tak závažné problematiky.

Každý stát představuje před začátkem předsednictví svůj šestiměsíční program v Radě EU. Česká republika svůj pracovní program a priority představila dne 6. ledna 2009 v Praze. Klíčovými prioritami byly tři „E“: ekonomika, energetika a Evropa ve světě. Slovní spojení „Evropa bez bariér“ se stalo mottem českého předsednictví. Česká republika se v průběhu svého

¹ Jednalo se o její dvanácté předsednictví v Radě Evropské unie.

² Prvním státem z přístupové vlny v roce 2004 bylo Slovinsko.

předsednictví musela potýkat s několika neočekávatelnými událostmi. Jednalo se jak o události, které probíhaly za hranicemi českého státu, válka v Gaze či rusko-ukrajinská plynová krize, tak o události vnitřní, například pád Topolánkovy vlády v březnu 2009. Všechny tyto události přispěly k celkovému hodnocení předsednictví. Smíšené názory na úspěšnost českého předsednictví mě vedly k detailnějšímu rozboru dané problematiky.

Cíle práce a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je analýza českého předsednictví, přičemž hlavní důraz bude kladen na přípravy a s nimiž spojený program předsednictví, dále pak na představení jak světového, tak domácího kontextu českého mandátu. Dalším cílem práce je zhodnotit úspěšnost či neúspěšnost českého předsednictví převážně v naplnění zvolených priorit. Ze stanovených cílů bakalářské práce pak vyplývají následující výzkumné otázky: *Jaké priority si Česká republika pro předsednictví stanovila a byly všechny tyto priority naplněny? Do jaké míry ovlivnila vnitropolitická situace v České republice průběh předsednictví? Jak úspěšně si Česká republika vedla v čele Rady Evropské unie?*

Časové, obsahové a geografické vymezení práce

Bakalářská práce je členěna do dvou částí. První část práce se zabývá vývojem předsednictví od vzniku ESUO do přijetí Lisabonské smlouvy, dále principy předsednictví a nakonec funkcemi předsednictví, mezi které řadíme administraci a management Rady EU, reprezentační, vyjednávací, iniciační funkci a funkci prosazování národních zájmů. Ve druhé části práce zkoumá samotné předsednictví České republiky, přičemž podrobněji se věnuje přípravám, programu českého předsednictví, vnitropolitické souvislosti a mediálnímu obrazu českého předsednictví. Práce je uzavřena hodnocením českého předsednictví zejména v naplnění třech E a mediálním obrazem předsednictví. Časově se práce vymezuje v období od 1. ledna do 30. června roku 2009, přičemž pozornost je kladena také na přípravy předsednictví, které probíhaly již před rokem 2009.

Analýza literatury

Pro první část bakalářské práce je stěžejní publikace Petra Kanioka, jednoho z nejvýznamnějších českých autorů, kteří se problematikou předsednictví zabývají. Konkrétně se jedná o monografii s názvem *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí*. Tato kniha je zásadní pro teoretickou část práce, jelikož poskytuje podrobný popis vývoje předsednictví a jednotlivých funkcí. Velké pozitivum je, že autor vychází ze všech relevantních primárních a

sekundárních zdrojů. To vede k velmi detailnímu a obsáhlému popisu vývoje a funkcí předsednictví. Druhá kapitola bakalářské práce rovněž vychází z publikace Petra Kanioka. V tomto případě se jedná o jeho publikaci s názvem *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*. Tato kniha v teoretické části práce slouží k popisu principů předsednictví, tedy principu rotace a principu nestrannosti. V analytické části je pak tato publikace využita k analýze samotného českého předsednictví.

K doplnění teoretické části je dále stěžejní článek s názvem *Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma* od Markéty Pitrové a Petra Kanioka publikovaný v časopise *Mezinárodní vztahy* z roku 2005. Tento článek pojednává o vývoji, principech a základních funkcích předsednictví. Autoři zde uvádí, jako většina odborníků zabývajících se předsednictvím, rozdělení funkcí do čtyř kategorií, přičemž přidávají ještě pátou funkci, kterou je funkce „propagátora“ předsedající země.

Ze zahraničních publikací jsou informace pro teoretickou část čerpány z knihy *The Council of Ministers* od Fiony Hayes-Renshaw a Helen Wallace. Kniha se zabývá vztahy Rady EU s dalšími evropskými institucemi a členskými zeměmi. Problematice předsednictví je v ní věnována jedna celá kapitola, která se zabývá převážně analýzou funkcí předsednictví, je zde ale také nastíněn samotný vývoj předsednictví. Další cennou publikací pro teoretickou část, zejména pro kapitolu týkající se vývoje předsednictví, je kniha od Martina Westlakea *The Council of the European Union*. Přínosná je i stejnojmenná publikace od již zmiňovaného Martina Westlakea a Davida Gallowaye. V kapitolách o obecných principech a funkcích předsednictví práce vychází také z knihy od Oleho Elgströma *European Union Council Presidencies: A comparative Analysis*. K doplnění informací o funkcích předsednictví posloužil článek od Jonase Tallberga *Responsabilité sans Pouvoir? The Agenda-Shaping Powers of the EU Council Presidency*.

V analytické části práce vychází z publikace Petra Kanioka *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*. Kniha nabízí jak detailní analýzu českého předsednictví v roce 2009, tak, možná i zbytečné, povrchní představení mandátu francouzského a švédského. Autor se zde namísto představení zbylých dvou mandátů mohl věnovat například přípravám předsednictví z hlediska politických stran a nestátních aktérů. Problém může představovat i to, že kniha působí jako určitá obhajoba českého předsednictví, čehož si je sám autor vědom. V konečném důsledku však kniha nabízí podrobnou analýzu průběhu českého předsednictví, což je pro práci zásadní.

V následující části práce autor čerpá také z několika periodik, ze zahraničních to je Journal of Common Market Studies. V roce 2010 zde vyšel článek Víta Beneše a Jana Karlase *The Czech Presidency*. Z českých odborných periodik autor vyzdvihuje převážně Mezinárodní vztahy, Mezinárodní politika a také Politologický časopis. Doplnující informace autor čerpá také z různých internetových portálů, jako je například www.euroskop.cz nebo www.euroactiv.cz. Podrobné informace o českém předsednictví jsou obsaženy na webových stránkách předsednictví České republiky www.eu2009.cz.

Přínosným zdrojem informací se stalo sedmé číslo ročníku 2009 českého periodika Mezinárodní vztahy. Zmíněné vydání se věnuje tématu Bilance českého předsednictví. V textu *Politika českého nezájmu aneb Rekviem za české předsednictví* se Petr Drulák věnuje úspěchům i neúspěchům českého předsednictví. Za pád vlády, který negativně poznamenal průběh předsednictví, viní jak opozici, tak tehdejší vládu. Hodnocením českého předsednictví se zde také zabývá Barbora Šámalová v textu *Praha se nevzdala nabytých pravomocí a snažila se je využít*. Jednou z prioritních oblastí, energetikou, se ve svém textu *Lepší, než se čekalo* zabývá Pavel Máša. Česká republika zde dle autora dosáhla řady úspěchů. Oblastí vnějších vztahů se zabývá Blanka Fajkusová v textu *Mezi Gazou a Soulem. České předsednictví v oblasti vnějších vztahů*. Otázkou Východního partnerství se zabývá Jiří Schneider v textu *Východní partnerství: trvalý přínos, nebo pomíjivá epizoda?*

Priority českého předsednictví jsou velmi dobře rozebrány i v analýze od Petra Druláka *The Czech EU Presidency: Background and priorities* vydané v roce 2008 Institutem Jacquesa Delorse Notre Europe. Rovněž publikace od Michaela Bauna a Dana Marka *Česká republika a Evropská unie* obsahuje řadu cenných informací. Českému předsednictví je zde věnována celá kapitola, která zahrnuje přípravy na předsednictví a nakonec samotné hodnocení.

Problematika českého předsednictví je rovněž kvalitně zpracována v knize *The 2009 Czech EU Presidency: Contested Leadership at a Time of Crisis* od autorů Davida Krále, Vladimíra Bartoviče a Věry Řiháčkové vydané Švédským institutem pro evropské politické studie. Kniha se věnuje jak přípravám České republiky na předsednictví, tak jeho prioritám. V neposlední řadě jsou zde zmíněny události, které doprovázely české předsednictví, a to válka v Gaze a rusko-ukrajinská plynová krize.

V analytické části jsou stěžejními zdroji především materiály a dokumenty, které vydal Úřad vlády ČR. Jedná se například o *Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009, Pracovní program českého předsednictví, Vše, co jste chtěli vědět o českém předsednictví EU:*

české předsednictví v Radě EU či *Shrnutí Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU*.

Dalším cenným zdrojem informací je pro analytickou část text od Petra Kanioka s názvem *Česká republika v čele Evropy* vydaný v publikaci *Z periferie do centra Evropy: 20 let vývoje vztahů ČR a EU*. Článek představuje zahraničně politický a domácí kontext předsednictví dále jeho agendu a průběh. V závěru textu se autor zamýšlí nad mediální reflexí českého předsednictví.

Hodnocení a názory na české předsednictví jsou čerpány jak z výše uvedených publikací a článků, tak z internetových portálů jako jsou iHned a novinky.cz či zahraniční portály BBC, Reuters nebo Wall Street Journal. Ačkoli si je autor vědom nedostatečné odbornosti zmíněných portálů, některé názory autorů však mohou být přínosné pro poslední část bakalářské práce.

Metodologické postupy a struktura práce

Z metodologického hlediska se jedná o případovou studii založenou na metodách deskripce a analýzy. Konkrétněji jde o tzv. jedinečnou případovou studii. Takový typ případové studie odkazuje k tomu, co Robert Stake nazývá studií „vnitřní“ (*intrinsic*) nebo Harry Eckstein studií „konfigurativně-idiografickou.“ (Stake 1995: 3, Eckstein 1975: 96-98 in Kořan 2008: 34) Jde o studium případu, který je zkoumán pro jeho vnitřní povahu a jedinečnost. Takový přístup vychází z názoru, že případová studie neslouží jen jako doplněk k modelu přírodních věd, ale jako základní nástroj sociologického bádání jako takového. Podstatou tohoto typu případových studií je jejich snaha o celostní a hluboké porozumění komplexním fenoménům bez ambice přispět k prohloubení poznání o fenoménech jiných. (Kořan 2008: 34) Bakalářská práce je tedy jedinečnou případovou studií zaměřující se na analýzu českého předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2009. Metoda deskripce je užita v první části práce, kde je popsán vývoj, principy a funkce předsednictví. Druhá část práce je založena na analýze jak primárních zdrojů v podobě vydaných dokumentů Úřadem Vlády ČR, tak článků věnující se tématu českého předsednictví, na jejichž základě je umožněno celkové hodnocení českého mandátu.

Práce je členěna do pěti kapitol. První kapitola se zabývá historickým vývojem předsednictví Rady EU. Institut předsednictví poprvé zmínila v roce 1951 Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Jednalo se o předsednictví ve Zvláštní radě ministrů, ze které se později stává Rada Evropské unie. Kapitola končí přijetím Lisabonské smlouvy v roce 2009. Jelikož se české předsednictví řídilo pravidly určených smlouvou z Nice, Lisabonskou smlouvou a její reformu předsednictví práce nezmiňuje. Druhá kapitola

pojednává o obecných principech předsednictví. Jedná se o rotační princip rovnosti a princip nestrannosti. Třetí kapitola objasňuje základní funkce předsednictví. Tato část je rozdělena do pěti podkapitol a každá z ní popisuje jednotlivou funkci. Nutno říci, že dané funkce nevznikaly záměrně, ale ad hoc dle aktuálních potřeb integračního procesu. V odborné literatuře se lze setkat s několika různými výčty funkcí předsednictví. Většina z nich se však shodují v následujících čtyřech: funkce administrátora a manažera Rady EU, reprezentanta EU a funkce vyjednávací a iniciační. Petr Kaniok a Markéta Pitrová přidávají ještě pátou funkci, a to funkci prosazující zájmy daného státu. Čtvrtá kapitola pojednává o samotném českém předsednictví v Radě EU. V této kapitole se autor zmiňuje o přípravě České republiky na předsednictví, jehož součástí je jak osmnáctiměsíční program předsednického tria, tak i samotný program českého předsednictví. Dále autor popisuje vnitropolitické a světové souvislosti, a nakonec komunikační strategii českého předsednictví. Poslední kapitola se zaměřuje na hodnocení předsednictví v obecných záležitostech a na naplnění stanovených priorit. Poslední podkapitola práce se zabývá mediálním obrazem českého mandátu. Výsledkem práce je zhodnocení českého předsednictví v Radě Evropské unie.

1. Vývoj předsednictví do přijetí Lisabonské smlouvy

1.1. Předsednictví Rady ministrů ESUO

První zmínka o předsednictví se datuje již od roku 1951, a to v souvislosti se Smlouvou o Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO). Předsednictví je zde zmíněno v rámci Zvláštní rady ministrů. Články 27 a 28 definují mandát předsednictví jako tříměsíční rotační³ nástroj, jehož hlavním úkolem je svolávat na žádost Vysokého úřadu či členského státu jednání Rady a komunikovat jako mluvčí Rady se členskými státy ESUO. Přesněji definuje předsednictví Prozatímní jednacím řád Zvláštní rady ministrů, který byl přijat v září 1952. Dle něho má předsednictví povinnost připravovat jednání Rady a navrhnout agendu jejího jednání. Dále opravňuje předsednictví k podepisování zápisů z jednání Rady a má oznamovat výsledky jednání Rady oprávněným úřadům. (Kaniok 2008: 16)

Kromě výše zmíněných funkcí předsednictví žádné další úkoly či limity v primárním právu nemělo. Za zmínku stojí i fakt, že Zvláštní rada ministrů byla zahrnuta do institucionálního schématu ESUO až na nátlak malých členských zemí, jelikož sám tvůrce ESUO Jean Monnet s touto institucí vůbec nepočítal. Je tedy logické, že předsednictví nemohlo mít vůdčí roli, jelikož Zvláštní rada ministrů stála ve stínu Vysokého úřadu. Problém také představovala délka mandátu předsednictví. Celková lhůta tří měsíců bránila předsedajícímu státu výrazně ovlivnit ráz počáteční fáze evropské integrace. Spíše se tedy jednalo o symbolické vyjádření rovnosti členských států. (Kaniok 2008: 16)

1.2. Vývoj předsednictví po přijetí Římských smluv

Podepsáním tzv. Římských smluv, tedy Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) v březnu 1957, došlo k první historické změně předsednictví z hlediska úpravy primárního práva. Důsledkem založení EHS a EUROATOM vznikly rovněž dvě další Rady ministrů, a tedy i dvě další předsednictví. V článku 146 Smlouvy o EHS je předsednictví definováno jako instituce, která je založena na šestiměsíčním rotačním střídání všech členských států. Pořadí zemí bylo určeno rovněž dle abecedního pořádku. Podle článku 147 má předsednictví jedinou povinnost, a to svolávání jednání Rady. (Kaniok, Pitrová 2005: 6) Stejně jako v případě předsednictví Zvláštní rady ministrů ESUO, jsou striktní úkoly předsednictví Rady ministrů EHS definované primárním právem rozvinuty Prozatímním jednacím řádem Rady, který byl přijat v březnu 1958. Stejně nastavení jako předsednictví Rady ministrů EHS

³ Rotace zde probíhá na základě abecedního pořádku.

platilo pro předsednictví Rady EURATOM. (Kaniok 2008: 18) Všechna tři předsednictví tak plnila funkci, kterou Fiona Hayes-Renshaw a Helen Wallace stručně a výstižně shrnují do tvrzení „někdo jednání Rady řídit musel a někdo za ni mluvit musel také.“ (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 134) Podle Martina Westlakea sice mělo větší význam předsednictví EHS než předsednictví Rady ESUO. Přesto však vzhledem k jasnému mandátu jednotlivých společenství, který vyplýval ze smluv, k efektivní Komisi a posléze i k COREPER, k přítomnosti otců - zakladatelů a také k jednoznačně supranacionálnímu duchu počátku šedesátých let necítila ES potřebu vytvořit institucionalizované politické vedení v rámci Rad. (Westlake 1999: 37)

V dubnu 1965 byla podepsána tzv. Slučovací smlouva, která znamenala ustavení jedné sady institucí pro všechna společenství. Sloučením dosavadních tří Rad se tak týkala také předsednictví. Délka mandátu byla ustavena na šest měsíců, přičemž pořadí, podle kterého měly státy vykonávat mandát, zůstalo abecední.⁴ Předsednictví mělo nadále právo svolávat jednání Rady buď z vlastní iniciativy nebo na žádost členského státu. Zajímavý byl článek 4 Slučovací smlouvy, podle něhož byl přípravou jednání pověřen COREPER. (Kaniok 2008: 20)

Význam předsednictví lze pozorovat od poloviny 60. let 20. století. Za hlavní důvod můžeme označit změnu klimatu ve Společenství v 60. a 70. letech. V tomto období je patrný útlum počátečního supranacionálního impulsu⁵ a integrační rámec zahajuje období mezivládního paradigmatu. Lucemburský kompromis z roku 1966 přesunul velký díl moci na národní vlády, což logicky vedlo k aktivování činnosti Rady. (Kaniok, Pitrová 2005: 6) Význam předsednictví nadále narostl po summitu v Haagu roku 1969, se kterým se potvrdila převaha mezivládního přístupu. (Galloway, Westlake 2004: 327) Podle Paula Taylora to byla právě Rada, která byla v 70. letech dominantním centrálním orgánem Společenství, což se také logicky odráželo na předsednictví. (Taylor 1982: 14-15)

Rozvoj instituce předsednictví v 70. letech byl důsledkem několika událostí. Jednalo se například o úspěšné rozšíření ES o Velkou Británii, Dánsko a Irsko, vznik Evropské politické spolupráce (EPS), vytvoření Evropské rady roku 1974 či o rozvoj zahraniční agendy s třetími zeměmi. (Kaniok 2008: 20)

⁴ Sled zemí byl však taxativně uveden v článku 2 Slučovací smlouvy. Pořadí států bylo následující: Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemí. (Kaniok 2008: 19)

⁵ Dle Martina Westlakea se jednalo mimo jiné o smrt „otců zakladatelů“, vzestup Charlese de Gaullea, úpadek vlivu USA atd. (Westlake 1999: 38)

Na základě Davignonovy zprávy⁶ z července roku 1970 byla přijata v říjnu téhož roku tzv. Lucemburská zpráva. Tato zpráva navrhovala, aby docházelo k setkávání ministrů zahraničí minimálně jednou za půl roku na základě iniciativy předsedající země. V další části zprávy dostalo předsednictví za úkol řídit konzultace mezi ministry zahraničních věcí členských států v případě závažné zahraničněpolitické krize. V neposlední řadě byl na základě Lucemburské zprávy zřízen Politický výbor⁷, jehož jednání mělo předsednictví svolávat. (Kaniok 2008: 21)

V červenci roku 1973 vznikla tzv. Kodaňská zpráva. Tento dokument se zabýval komunikací v EPS mezi předsednictvím, ministry a Komisí. V červnu 1974 proběhl mítink ministrů zahraničí na zámku v Gymnich, který rozhodl o plnění role předsednictví jako mluvčího EPS ve vztazích vůči zahraničí. (Kaniok, Pitrová 2005: 7)

Vznik Evropské rady v prosinci roku 1974 znamenal obohacení předsednictví z hlediska funkcí. Předsednictví mělo nově iniciovat politické priority. Vykonávání funkce předsedy ES tak znamenalo možnost stanovovat priority na nejvyšší politické úrovni. Tento krok ukázal přetrvávající životnost mezivládního přístupu k integraci. (Westlake 1995: 21)

1.3. Reformní návrhy předsednictví v 70. letech 20. století

S narůstajícím počtem úkolů a členských států způsobovala neukotvenost předsednictví v primárním právu vzrůstající problémy v návaznosti jednotlivých předsednictví. Od poloviny 70. let tak začaly vznikat návrhy zaměřené na reformu předsednictví a jeho ukotvení. (Kaniok 2008: 22)

Jednu z reforem představovala tzv. Tindemansova zpráva⁸ z prosince 1975. V případě předsednictví zpráva navrhovala příklon k větší kontinuitě, kterou mělo zajistit prodloužení délky mandátu předsednictví ze 6 na 12 měsíců, nebo také k větší spolupráci s EP. Na druhou stranu dokument navrhoval určité oslabení předsednické funkce. Rada či ER měla dostat právo pověřit Komisi, členský stát či jednotlivce jednat za celé Společenství, a to nezávisle na změnách předsednictví. Výsledek Tindemansovy zprávy byl však nulový a její doporučení byla zapomenuta. (Kaniok 2008: 22-23)

Další reforma související s charakterem předsednictví vycházela na základě aktivity tehdejšího francouzského prezidenta Valéryho Giscard d'Estainga z roku 1977. Jeho přínos

⁶ Jednalo se o hodnotící proces politické integrace ES, zejména pak na poli zahraniční politiky. (Kaniok 2008: 21)

⁷ Hlavním úkolem Politického výboru měla být příprava ministerských schůzek a realizace úkolů svěřených ministry zahraničních věcí. (Kaniok 2008: 21)

⁸ Oficiální název zprávy je Zpráva o Evropské unii.

spočíval v přepracování vnitřních procedur ER. Výsledkem návrhů byly Závěry Evropské rady, která se sešla v červnu 1977 v Londýně (Londýnská deklarace). Deklarace uložila předsednictví odpovědnost za shrnutí závěrů mítinků ER. Dále také získalo předsednictví větší možnosti při přípravách agendy Společenství. (Kaniok, Pitrová 2005: 7)

V prosinci 1979 vytvořila ER v Bruselu tzv. Výbor tří moudrých mužů⁹, který měl za úkol zhodnotit stav a funkčnost institucí ES a rovněž navrhnout zlepšení jejich činnosti. V souvislosti s předsednictvím navrhovala Zpráva tří moudrých mužů jeho posílení, převážně ve smyslu organizační kontroly a možnosti vytvářet politické podněty. (Kaniok 2008: 23) Zpráva dále zdůraznila tři důležité skutečnosti. Za první, stát, který předsedá Společenství, má jisté pevně dané závazky, které musí splnit, má-li být předsednictví funkční. Za druhé, předsednictví by mělo mít takovou autoritu, aby bylo schopno prosadit pořádek a řád jak v Radě, tak v jí podřízených orgánech. A za třetí, úspěšné předsednictví musí disponovat dostatečnými personálními a organizačními zdroji. (Zpráva tří moudrých 1979: 30)

Zpráva také poprvé komplexně definovala úkoly předsednictví. Za hlavní označila svolávání schůzí Rady ministrů, odpovědnost za přípravu agendy, za oběh a zveřejnění důležitých dokumentů, za rozdělení času při mítincích a za formulaci a implementaci závěrů jednání. (Zpráva tří moudrých 1979: 31-32)

Avšak závěry Zprávy tří moudrých realizovány nebyly. Většina doporučení byla na setkání Evropské rady v roce 1980 odmítnuta. Přínos zprávy však spočívá na poukázání tehdejšího špatného stavu fungování Rady, jejíž autorita klesala díky neschopnosti předsednictví dodržovat manažerské a vyjednávací principy. (Galloway, Westlake 2004: 330)

1.4. Vývoj předsednictví v 80. letech 20. století

Během britského předsednictví v říjnu roku 1981 byla schválena Zpráva o evropské politické spolupráci. Důležitým produktem zprávy byl vznik tzv. trojky. Jednalo se o tříčlenný tým, který se skládal ze zástupců předešlého, současného a nastupujícího předsednictví. Činnost tříčlenného týmu měla rozšířit možnosti a schopnosti předsednictví zastupovat a hájit zájmy Společenství navenek bez ohledu na velikost a politickou váhu předsednického státu. (Kaniok 2008: 25)

⁹ Třemi moudrými muži byli Barend Biesheuvel, Edmund Dell a Robert Majorlin. (Kaniok 2008: 23)

První konkrétní úkol, který neměl pouhou organizační povahu, uložila předsednictví Slavnostní deklarace o Evropské unii¹⁰, která vznikla v červnu 1983. Konkrétně se jednalo o to, že ER měla odeslat zprávu EP po každém zasedání, a nikoliv v dosavadní jednoleté frekvenci. (Galloway, Westlake 2004: 332) Deklarace také uložila ER po každém svém jednání přednést prostřednictvím předsednictví zprávu EP, předsednictví pak mělo EP informovat minimálně jednou za svůj mandát. Jeden z dalších úkolů předsednictví byl představit EP svůj program a následně v závěru svého působení zhodnotit dosažené cíle. Slavnostní deklaraci o Evropské unii je tedy možné považovat za první explicitní přiznání širšího než jen organizačního rozměru předsednictví. (Kaniok 2008: 26)

Velký přelom pro vývoj evropského integračního procesu znamenal Jednotný evropský akt (JEA), který vstoupil v platnost 1. července 1987. Úkoly předsednictví související s agendou EPS tak byly kodifikovány formou primárního práva, což jeho pozici z právního hlediska posílilo. JEA také znamenal návrat k proceduře kvalifikované většiny, což vedlo k většímu náporu na vyjednávací roli předsedající země. Předsedající země také dostala za úkol pravidelně informovat EP a zajistit, aby jeho připomínky byly brány v úvahu. V rámci EPS bylo předsedající zemi uloženo iniciovat podněty, řídit spolupráci a organizovat časový rozvrh EPS. V neposlední řadě také JEA obsahoval závazek dokončení vnitřního trhu, pro jehož dosažení bylo funkční a komunikativní předsednictví nutností. (Kaniok, Pitrová 2005: 8)

V 80. letech 20. století přišla nejen proměna předsednictví ve smyslu nárůstu počtu úkolů či přesnější politické a právní definice, ale také došlo ke změně jeho vnímání. Postupem času vzrostly nároky jak na výkonnost či efektivitu předsednictví, tak na vztahy s dalšími institucemi ES a na mediální prodejnost výsledků, způsobenou nárůstem vnitropolitických očekávání. (Kaniok 2008: 27) V této souvislosti poukazují Fiona Hayes-Renshaw a Helen Wallace na vznik loga předsednictví a spektakulární charakter některých mandátů konce 80. let. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 135)

Pád železné opony v závěru 80. let znamenal pro ES nutnost se vyrovnávat jak se sjednocením Německa, tak i s ambicemi postsocialistických států vybudovat politické a ekonomické systémy západoevropského charakteru s výhledem na členství v ES. To vyžadovalo nutnost intenzivnější spolupráce národních vlád, a tedy i rekonstrukci instituce předsednictví. (Westlake 1995: 43)

¹⁰ Dokument vznikl na summitu ER ve Stuttgartu. Deklarace požadovala zefektivnění EPS pomocí posílení pozice předsednictví. (Kaniok 2008: 25)

1.5. Předsednictví po přijetí Smlouvy o EU

Za zlom v dějinách evropské integrace můžeme považovat přijetí Smlouvy o EU, která byla podepsána v únoru 1992 v Maastrichtu. Smlouva představovala jak zařazení několika úprav, které byly řešeny politickými dohodami, do primárního práva, tak přinesla do rozhodovacího rámce Společenství nové instituce a nové postupy. Smlouva zahrnovala řadu ambiciózních politik do rámce primárního práva, jednalo se například o spolupráci justice a policie nebo o společnou bezpečnostní politiku atd. Evropská unie se tak připravovala na v pořadí již čtvrté rozšíření či na masivní rozšíření o státy střední a východní Evropy. (Kaniok 2008: 28)

Přijetí Smlouvy o EU se na institutu předsednictví odrazilo zejména rozšířením působnosti předsednické země o pole Hospodářské a měnové unie (HMU) a spolupráci v oblasti Justice a vnitra (JaV). Hlavní motiv změn předsednictví v předchozích letech, tedy EPS, se změnila v kompaktní Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP). V prvních dvou oblastech získalo předsednictví převážně komunikační úkoly. Jednalo se zejména o komunikační úkoly vůči EP, kterému měla předsedající země předávat zprávy. (Kaniok 2008: 28)

Komunikační a mediační role předsednictví byla Smlouvou o EU výrazně posílena také zavedením spolurozhodovací procedury. Užití právě spolurozhodovací procedury znamenalo pro předsednictví zvýšení nároků na jeho vyjednávací schopnosti, jelikož procedura předpokládala souhlas EP s předloženou legislativou. Předsedající země tak kromě hledání kompromisu uvnitř Rady musí najít dohodu rovněž s EP. (Westlake 1999: 44)

Zásadní novinku představovala změna rotačního principu, která byla upravena na jednání ER v prosinci 1993. Po tzv. severním rozšíření se parametry rotačního principu změnily, pevně stanovený harmonogram tak nově zohledňoval adaptaci nových členských států, střídání velkých a malých zemí, alternaci nových a dlouhodobých členských států a míru jejich zapojení do SZBP. (Kaniok 2010: 17)

Potvrzení nastoupeného integračního kursu potvrdila Amsterodamská smlouva, která byla přijata v roce 1997. Důležitou změnu představovala převážně v chápání trojky. Nově vzniklá funkce Vysokého představitele SZBP znamenala vznik konkurenta pro předsednictví z hlediska funkce reprezentanta EU, jelikož dle smlouvy měl Vysoký představitel předsednictví asistovat. Nebylo však patrné, zda má být součástí trojky vedle předsednictví a Vysokého zmocněnce pro SZBP člen Evropské komise či nastupující předsednictví. Amsterodamská smlouva sice

zmiňuje nastupující předsednictví, zároveň ovšem potvrzuje Smlouvou o EU nastolené zapojení EK. (Kaniok 2008: 29)

V druhé polovině 90. let 20. století probíhaly četné pokusy o revizi předsednictví a jeho funkcí. Tyto pokusy o reformy vyplývaly ze snahy EU nalézt jasnější identitu a posílit legitimitu svých institucí. Jednalo se například o reformy navrhované ministrem francouzské vlády Alainem Lamassourem, navrhované změny Reflexní skupiny vedené španělským ministrem zahraničí Carlosem Westendorpem či o tzv. Trumpf-Pirisovou zprávu, vzniklé na základě Závěrů ER ve Vídni roku 1999. Avšak navrhované reformy, jejichž cílem byla zejména úprava délky mandátu, týmové předsednictví či volené předsednictví, žádnou faktickou změnu primárního práva nepřinesly. (Hayes-Renshaw, Wallace 1997: 155)

Předpokládané východní rozšíření znamenalo pro EU veliký institucionální tlak a opět vyvolalo pokusy o reformy. Vrcholem těchto snah byla Smlouva z Nice, která vešla v platnost v únoru 2003. Tato smlouva pro předsednictví přinesla několik nových motivů a nastínila směr, kterým se poté ubíral další vývoj. Smlouva například obsahovala nutnost konání jednoho ze summitů předsednictví právě v Bruselu. Deklarace 22 Smlouvy z Nice nadále předpokládala, že nastane-li nárůst počtu členských států EU na 18, přesunou se veškerá zasedání ER do Bruselu, což znamenalo posílení celounijního významu předsednictví. (Kaniok 2008: 32)

Dalším dokumentem tohoto období byly Závěry summitu ER ze Sevilly. ER v něm oznamovala nutnost větší spolupráce mezi probíhajícím a následným předsednictvím. V období úřadujícího předsednictví mělo mít nastupující předsednictví nadále příležitost se podílet zejména na řízení pracovních skupin zpracovávajících legislativu, která měla být dokončena až během nastupujícího předsednictví. Následující reforma Jednacího řádu Rady, který se ještě v 80. letech zmiňoval o předsednictví celkem povrchně, se stala manuálem předsednictví, přičemž také poskytovala předsednictví návod pro řízení jednání. (Kaniok 2010: 17)

1.6. Předsednictví a projekt tzv. ústavní smlouvy

Skutečnou reformu institucionální struktury EU představoval text Smlouvy zakládající ústavu pro Evropu.¹¹ Změny se soustředily kromě redukce kapacitního růstu orgánů EU a jejich akceschopnost rovněž na předsednictví. Smlouva se pokusila do předsednictví včlenit řadu dlouhodobých reformních návrhů, které směřovaly k posílení jeho kontinuity a oslabení jeho národního charakteru. Ačkoliv smlouva členskými státy nebyla ratifikována, její obsah byl ve

¹¹ Evropská ústavní smlouva byla podepsána v Římě dne 29. října 2004. V platnost měla vstoupit dne 1. listopadu 2006. (euroskop.cz)

své většině převeden do Lisabonské smlouvy, která byla na rozdíl od Smlouvy zakládající ústavu pro Evropu vypracována mezivládní konferencí.¹² (Kaniok 2008: 34) Jelikož se ještě české předsednictví odehrávalo dle předlisabonských pravidel, nejsou tak změny spjaté s touto smlouvou v bakalářské práci zmíněny.

¹² Dosavadní praxe, kdy primární právo Společenství reformovaly členské státy pomocí mezivládní konference, byla opuštěna a na základě Deklarace z Laekenu byl ustaven zcela nový formát revize primárního práva, a to konvent. (Kaniok 2008: 33)

2. Obecné principy předsednictví

Z předchozí kapitoly lze vyzorovat, že vymezení principů, naproti jiným institucím či funkcím EU, je v rámci primárního práva poněkud slabě vymezeno. V prvé řadě se jedná o rotační princip, který však je zakotven již v primárním právu. Tento princip zaručuje střídání při výkonu úřadu po půl roce. Naproti tomu princip nestrannosti je výsledkem spíše politické dohody. Tento princip by měl zaručovat, že předsednictví bude vykonáváno ve prospěch celé Unie a nikoli pouze předsedajícího státu. (Elgström 2003: 38)

2.1. Rotační princip

Základ předsednické rotace byl položen článkem 27 Smlouvy o založení ESUO, kde byl úřad definován jako tříměsíční, přičemž státy se střídaly dle vzestupného abecedního pořadí. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, rotační pravidlo bylo přijato i v nových společenstvích na základě Římských smluv, které rozšířily délku výkonu předsednictví na šest měsíců. Rotační model předsednictví pak byl ukotven Slučovací smlouvou z roku 1965. (Kaniok 2008: 38)

Takový rotační princip však vykazoval určitý nepoměr vzniklý následkem vřazování nových členských států do abecedního pořádku. Jednalo se například o zakládající Nizozemí, jenž bylo v první polovině 70. let 20. století odsunuto, a naopak nově vstoupivší Dánsko se stalo předsedajícím státem několik málo měsíců po přijetí do Společenství. (Kaniok, Pitrová 2005: 9-10)

V souvislosti s rozšířením ES o Španělsko a Portugalsko došlo k úpravě abecedního pravidla tak, aby jedna země při sudém počtu členských států nepředsedala stále v jedné polovině roku. V roce 1993 došlo k přeskupení zemí tak, aby státy, které vykonávaly předsednictví v první polovině roku, převzaly mandát ve druhé. (Kaniok 2008: 39) Důvodem takového opatření byl fakt, že rytmus práce evropských institucí se v první a ve druhé polovině kalendářního roku výrazně liší. Za hlavní příčinu můžeme označit letní prázdniny, které způsobují, že předsednictví druhé poloviny roku je reálně pouze čtyřměsíční. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 139)

V prosinci roku 1993 byl na summitu ER přijat nový systém, který stanovil harmonogram předsednictví do roku 2003. Při jeho stanovování vycházela EU ze čtyř zásad. První zásadu představovala adaptace nových členských států. První z nových členů ES, kterým bylo Rakousko, tak mělo předsedat EU až tři roky po přistoupení. Ostatní tři motivy souvisely se střídáním postu a problematikou kontinuity předsednické funkce. Cílem těchto zásad bylo

zajištění stability předsednictví vzhledem k plnění zahraničněpolitických úkolů. Prvním principem bylo střídání menších a větších zemí. Záměr byl takový, aby mechanismus trojky vždy zahrnoval alespoň jeden velký stát. Druhým střídajícím důvodem byla alternace nových a dlouholetých členů EU, posledním pak prostřídání nových neutrálních členů se státy aktivními v oblasti SZBP. (Kaniok, Pitrová 2005: 9-10)

V prosinci 2005 bylo přijato rozhodnutí Rady 2005/902/ES, Euratom, které stanovilo předsednické trojice platné od 1. 1. 2006. Rozhodnutí Rady z roku 2007 pak zohledňuje přistoupení Bulharska a Rumunska. (Kaniok 2008: 41) V Přílohách je obsažena Tabulka 1, kde je zobrazeno pořadí výkonu předsednictví od roku 2007 do roku 2020.

2.2. Princip nestrannosti

Jestliže lze princip rovnosti označit za mechanismus, který nezakládá politickou praxi, o principu nestrannosti totéž říci nelze. Nestrannost je jako princip navázána na jednu z funkcí předsednictví, kterou je vyjednávání a tvorba konsenzu v Radě, ale i v celém rozhodovacím mechanismu EU. (Kaniok 2010: 23)

Význam principu nestrannosti narostl v době prvních politických krizí ve Společenství a v období, kdy předsednictví získalo úkoly v zahraničněpolitické oblasti. Další nárůst významu nestrannosti probíhal v 80. letech 20. století v souvislosti s iniciační funkcí předsednictví a s celkovou politizací evropské integrace. K pevnějšímu ukotvení nestrannosti však nedošlo, zmínku tak najdeme pouze v nezávazných dokumentech, jako je například Příručka předsednictví vydávaná GS Rady. (Kaniok 2008: 41) Dle ní musí být předsednictví: „...ve své definici nestranné a neutrální. Je moderátorem diskuze, a proto nemůže upřednostňovat buď své zájmy, či zájmy jiného členského státu. Předpokladem je dobrá koordinace se zástupci hájícími zájmy členského státu, tak aby je mohli vyjadřovat a nenarušili přitom výkon předsednictví. Zároveň je důležitá schopnost vnímat všechny pozice vyjádřené dalšími státy.“ (Generální sekretariát Rady 2006: 14)

Někteří autoři však s nestranností jako s principem polemizují. Například podle Oleho Elgströma je předsednictví jen zřídka neutrální, naopak je poměrně často stranící. (Elgström 2003: 38-39). David Metcalfe tvrdí, že zatímco je nezainteresovanost vítaná (předsednictví nepřihlíží při pojednávání řešení všem požadavkům), nestrannost (ve smyslu zohlednění všech názorů a naslouchání všem požadavkům) může při důsledné aplikaci bránit dosažení únosného konsenzu. Zejména pak při velkém počtu členských států je dosažení absolutní shody v Radě nemyslitelné. (Metcalfe 1998: 420-422)

Pokud shrneme politickou praxi předsednictví, můžeme uvést, že nestrannost by měla v zásadě spočívat převážně ve schopnosti předsedajícího státu určovat evropská témata, brát v úvahu připomínky a návrhy dalších členů a spolupracovat při výkonu předsednictví s ostatními institucemi. (Kaniok 2008: 42)

3. Funkce předsednictví

Historická neukotvenost předsednictví je doložitelná nejen na jeho principech, ale obzvláště na vzniku a obsahu funkcí předsednictví. Funkce předsednictví vznikaly ad hoc a podle aktuálních potřeb Společenství. Vágnost vymezení předsednictví v primárním právu a jeho evoluce pomocí nelegislativních dohod předurčila reaktivní vývoj předsednických funkcí. (Kaniok 2008: 44) Dle Fiony Hayes-Renshaw a Helen Wallace byl charakter vývoje jednotlivých funkcí způsoben také soutěživostí mezi státy a jejich snahou odlišit svá předsednictví. Zvláště malé členské země se pečlivým výkonem konkrétních předsednických úkolů pokoušely dokázat, že rovný přístup k výkonu předsednictví má své opodstatnění. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 141)

Výčet funkcí předsednictví se v odborné literatuře různí (například Tallberg 2002: 131, Elgström 2003: 4-7, Westlake a Galloway 2004: 334, Hayes-Renshaw a Wallace 2006: 141). Nejedná se však o různost v konkurenčním slova smyslu, jelikož přístupy jednotlivých autorů se převážně překrývají. Liší se především v důrazu na jednotlivé funkce a hloubku jejich specifikace. Nejčastěji se tak setkáváme s následujícím výčtem funkcí: předsednictví jako administrátor a manažer Rady EU, předsednictví jako reprezentant, předsednictví jako vyjednaváč, předsednictví jako autor politických priorit a předsednictví jako obhájce národních zájmů. (Kaniok 2010: 25)

Asi nejvíce problematicky je chápána funkce obhajující či prosazující zájmy daného státu. Tuto funkci přisuzuje předsednictví explicitně například Jan Karlas (Karas 2008: 19), implicitně pak Martin Westlake a David Galloway (Galloway, Westlake 2004: 335). Velmi časté jsou také názory, že předsedající stát, jakkoliv se může snažit o neutralitu a nestrannost, je stále součástí politických jednání v Radě, v nichž má své zájmy a těch se jen těžko v období svého mandátu vzdá. (Kaniok 2010: 25)

Co se týká důležitosti jednotlivých funkcí, i zde se autoři v názorech liší. Například podle Philippy Sherrington je nejdůležitější funkce administrativní a reprezentační. (Sherrington 2000: 41) Stejný názor má i Fiona Hayes-Renshaw a Helen Wallace. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 141)

Pro funkce předsednictví je charakteristické jejich komplexnost a provázanost. Jednotlivé funkce se mohou buď podporovat nebo si vzájemně odporovat. Někdy je však přítomen potenciál obojího. Záleží pak tedy na konkrétní členské zemi, zda upřednostní konfliktní či podporující tendenci. (Kaniok 2010: 25)

3.1. Administrace a management Rady EU

Nejstaršími funkcemi předsednictví jsou právě administrace a řízení práce Rady. Fiona Hayes-Renshaw a Helen Wallace považují tuto funkci za nejdůležitější. Dle jejich názoru je právě podle její úspěšnosti předsednictví posuzováno. Efektivní vedení jednání a jejich příprava jsou totiž důležitými předpoklady například pro úspěšné vyjednávání nebo prosazování priorit předsednictví. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 140)

Na začátku integračního procesu se předsednický management Rady omezoval převážně na řízení a přípravu oficiálních jednání. Postupem času se však záběr administrace vykonávané předsednictvím rozrostl. K řízení početné a pestré struktury Rady ES/EU přibyla zejména neformální jednání na všech úrovních Rady. Počátkem 21. století přesahoval počet schůzek, které předsednictví na různé úrovni organizovalo, několika tisíc. (Kaniok 2010: 26) Například Ole Elgström mluví o přípravě a řízení více než dva tisíce akcí (Elgström 2003: 5), tisková zpráva shrnující české předsednictví uvádí formulaci kolem tří tisíc jednání. (Úřad vlády České republiky 2009a) K manažerské práci patří také zajištění efektivního posunu legislativních položek mezi jednotlivými úrovněmi Rady a strukturace a moderování jednání. (Kietz 2008: 9)

Z pohledu činnosti Rady EU můžeme administrátorské a manažerské úkoly rozdělit do dvou dimenzí. První se týká schopnosti předsednictví kvalitně připravit jednání na všech úrovních, druhá spočívá v efektivním řízení jednání. V obou případech se předsedající země řídí především platným Jednacím řádem Rady EU, který ji instruuje zejména v souvislosti s přípravou dokumentů, tvorbou programu jednání a řízení jednání. (Kaniok 2010: 27)

Předsednický stát má za úkol také přípravu neformálních jednání, jež se konají na území daného státu.¹³ Tato jednání nejsou vázána Jednacím řádem a předsedající země se při jejich organizaci a řízení nemůže spoléhat na asistenci Generálního sekretariátu Rady EU (GS Rady EU). K organizační funkci předsednictví patří také příprava doprovodných kulturních a společenských aktivit, které předsednictví tradičně doprovázejí. (Kaniok 2010: 28)

Pro úspěšné zvládnutí manažerské funkce je kromě zkušené a kvalitní státní správy nezbytná také intenzivní komunikace předsednictví s GS Rady EU. (Kaniok 2010: 28) Dle Fiony Hayes-Renshaw a Helen Wallace tato spolupráce získala na významu od 70. let 20. století, kdy narostla agenda Rady a zvýšil se interval mezi předsednictvími jednotlivých

¹³ Jedná se především o jednání podle procedury Gymnich. Tato procedura se jmenuje podle německého města, kde se neformální jednání poprvé konalo. Hlavní charakteristikou takových schůzek je uvolněnější povaha jednání a absence veškerých oficiálních závěrů. (Kaniok 2010: 28)

států. (Hayes-Renshaw, Wallace 2006: 140-141) Úzkost vztahů mezi předsednickou zemí a GS byla někdy tak veliká, že se z GS stal sekretariát předsednictví, zejména v politické dimenzi úkolů GS ovšem někteří zúčastnění aktéři tyto vztahy popírají. (Galloway, Westlake 2004: 350)

3.2. Reprezentační funkce předsednictví

Z historického hlediska patří reprezentační funkce k nejstarším. Za nejsložitější a nejnáročnější úkol předsednictví můžeme označit aktivity spjaté s reprezentací ES/EU. Tato složitost vycházela zejména ze dvou faktorů. Zaprvé se jednalo o institucionálně kontroverzní nastavení vnějších vztahů ES/EU, ve kterých se vedle předsednictví pohyboval vysoký představitel pro SZBP a EK. Zadruhé jde o agendu, ve které hrají zásadní roli neočekávané události. Typickými příklady jsou konflikt v Gaze a spor dodávky plynu přes Ukrajinu, které ovlivnily počátek českého předsednictví. (Kaniok 2010: 29)

Dle Rikarda Bengtssona je vnější reprezentace předsednictví ovlivněna třemi skupinami proměnných. Zaprvé se jedná o strukturální aspekty jako velikost státu, zahraničněpolitická orientace, zkušenosti atd. Zadruhé jde o vztahy k dalším důležitým aktérům, které ovlivňují zahraniční politiku EU. Jedná se zejména o Komisi, o EP či o Vysokého představitele EU pro SZBP. Třetí sadu proměnných tvoří forma přístupu, jakou daný předsedající zvolí. Buď zahraniční politiku EU vede jako jednoznačný a nekompromisní vůdce, nebo se prezentuje zejména jako lídr-vyjednávač, který je zastáncem spíše důkladného hledání kompromisu v rámci EU. (Bengtsson 2001: 2-3)

Hlavním úkolem předsedající země je dle článku 18 Smlouvy o EU ve znění z Amsterodamu zastupovat EU v záležitostech SZBP. Za provádění rozhodnutí přijatých v rámci SZBP je odpovědný předseda a v zásadě zastupuje Unii v mezinárodních organizacích. Od předsednictví se tak vyžaduje sjednocování postojů členských zemí EU na zahraniční a bezpečnostní politiku, plnění funkce zahraničněpolitického mluvčího či zastupování EU na mezinárodní oficiální scéně. (Kaniok, Pitrová 2005: 11)

V meziinstitucionálních vztazích se předsednictví pohybuje zejména v rámci vztahu Rady s EK a EP. Předsednictví tak lze v tomto ohledu stěží chápat jako samostatnou instituci. Jedná se především o tvář Rady, jenž komunikuje za ostatní členské země v dialogu s aktéry politického systému EU. Avšak chápání předsednictví jako pouhého mluvčího je chybné. Reprezentace Rady EU je oproti reprezentaci EU odlišná v tom směru, že předsednictví Radu nejenom reprezentuje, ale také za ni vyjednává v dialogu s ostatními institucemi. (Kaniok 2010: 30)

Má-li být předsednictví úspěšné a efektivní, musí předsedající země spolupracovat s ostatními institucemi EU. Spolupráce předsednictví s dalšími institucemi je také důležitá pro ostatní funkce předsednictví, obzvláště pak pro určování politických priorit a management Rady EU. Vztah předsednictví s Komisí je velice problematický a lze jej označit za rozporuplný. Na jednu stranu zde probíhá spolupráce, jedná se zejména o vytváření legislativy, na stranu druhou je zde fenomén konkurence, který se v minulosti projevoval v reprezentaci EU. Vztah předsednictví a EK se zásadně neodlišuje od vztahu EK a Rady EU, jehož dynamika do značné míry určuje dynamiku vývoje evropské integrace. (Kaniok 2010: 31)

Vztah Rady a EP, potažmo tedy předsednictví, není tak bohatý jako vztah mezi Komisí a Radou. Vztah je zde uskutečněn na základě schvalování legislativy EU formou řádné legislativní procedury, případně při projednávání rozpočtu EU. EP také částečně předsednictví kontroluje.¹⁴ (Kaniok 2010: 32)

3.3. Vyjednávací funkce předsednictví

Další tradiční funkcí předsednictví je role architekta mezivládních kompromisů. Je jasné, že každý stát přistupuje k této funkci s více či méně zřetelnými národními prioritami. Aby se však dalo považovat předsednictví za úspěšné, musí v tomto ohledu zaujmout neutrální pozici, která jako jediná může vést k plnění funkcí Rady, respektive k efektivnímu prosazování unijních zájmů. (Kaniok, Pitrová 2005: 13)

Platné nastavení vyjednávací funkce počítá de facto s její dvojí tváří. První se týká klíčové role předsednictví v mediaci mezi zástupci členských zemí ve všech úrovních Rady EU. V tomto případě předsednictví disponuje formálními¹⁵ a neformálními¹⁶ vyjednávacími nástroji. Formální nástroje jsou poskytovány převážně Jednacím řádem Rady EU, neformální pak zvyklostmi pramenící z politické praxe. Použitím kombinace těchto nástrojů vede k dosažení kompromisu, který je přijatelný pro maximální počet aktérů. Předsednictví by se tak v souladu s principem neutrality mělo chovat neutrálně a nemělo by prosazovat preference vlastní vlády. (Kaniok 2010: 32)

¹⁴ Předsednická země informuje EP o svém programu a na závěr svého mandátu předkládá EP shrnutí výsledků předsednictví. (Kaniok 2010: 32)

¹⁵ Mezi formální vyjednávací nástroje předsednictví patří možnost snížení počtu členů delegace členského státu při jednání, určování pořadí jednotlivých otázek a stanovení délky času na diskuzi. (Kaniok 2008: 76)

¹⁶ Do neformálních nástrojů vyjednávání můžeme zařadit například kulatý stůl, přerušování jednání, individuální konzultace (tzv. zpověď) a prodlužování zasedání. (Kaniok 2008: 78)

Druhou tvář vyjednávací funkce je vyjednávání za Radu EU, která je přitom úzce spjatá s vyjednáváním dohod právě v této instituci. (Kaniok 2010: 33) Jonas Tallberg hovoří o dvouúrovňovém vzájemně propojeném vyjednávacím procesu. První rovina vyjednávání probíhá mezi zástupci členských států v Radě, druhá se odehrává na základě vyjednávání mezi unijními institucemi. (Tallberg 2001: 9)

Složitá vyjednávací role byla vždy významnou součástí předsednického úřadu, s postupem času se však ještě zvýraznila. Prvním důvodem tohoto nárůstu je zvýšení počtu členských států a tím i třecích ploch. Druhým důvodem je návrat Rady k rozhodování kvalifikovanou většinou, která činí hlasování v Radě riskantnějším. Třetím důvodem, nahrávajícím rostoucímu významu vyjednávání, je nárůst projednávané agendy. (Kaniok, Pitrová 2005: 13)

3.4. Iniciační funkce předsednictví

Role tvůrce politických priorit, tedy iniciační funkce, patří k nejmladší funkci předsednictví. Předsedající stát sice prezentuje svůj program už od JEA, avšak vytyčení priorit předsedající země nabralo na významu mnohem později. (Kaniok, Pitrová 2005: 13)

V závěru 80. let 20. století došlo mezi členskými zeměmi k dohodě o tom, že předsednictví bude vytvářet půlroční program. Dle Philippy Sherrington se tak zlepšila připravenost jednání a zvýšila se kontinuita při předávání mandátů. (Sherrington 2000: 41) Z obsahového hlediska však na sebe jednotlivá předsednictví nenažovala a jejich volnost (k řídkému výskytu jiných programových dokumentů ES) byla téměř absolutní. (Kaniok 2008: 84)

Vyvrcholením reformních aktivit v 90. letech 20. století byl summit ER v Seville v červnu 2002, který změnil dosavadní praxi a zavedl víceletý program. Víceletý strategický program měl být specifikován ročními pracovními programy, které měla vytvářet příslušná předsednictví. Roční program měl však také reflektovat priority vzešlé z politického dialogu s EK, předsednické státy tak při tvorbě priorit a určování směru EU nebyly zcela suverénní. (Kaniok 2008: 84)

Od roku 2007 přešla předsednictví na režim trojek, které utváří program na dobu osmnácti měsíců. Daný program je schvalován jeden měsíc před zahájením mandátu prvního zástupce nastupující trojice. Osmnáctiměsíční program je však poměrně obecný, proklamativní, a tak pro konkrétní předsednictví představuje spíše symbolické než reálné omezení. Jeho široký záběr v zásadě pokrývá všechny oblasti evropské integrace. Kromě toho každé předsednictví nadále prezentuje půlroční program, který se musí pohybovat v intencích osmnáctiměsíčního programu. (Kaniok 2008: 84-85)

Otázka politických priorit souvisí se schopností a možnostmi předsednictví vytyčit a prosadit dané priority. Někteří politologové jsou však vůči této funkci skeptičtí a přisuzují předsednictví pouze roli vůdce, vyjednávajícího, administrátora a reprezentanta EU. Vychází z následujících čtyř argumentů. Prvním argumentem je, že předsednictví nemůže ovlivňovat unijní agendu, jelikož postrádá formální právo iniciovat návrhy. Druhý argument vychází z prvku kontinuity. Každý předsednický stát přebírá témata a agendu předešlého předsedy, a tak možnosti nového předsedy koncentrovat se na vlastní priority jsou omezeny nezbytnou návazností. Třetím argumentem jsou mezinárodněpolitické okolnosti (neočekávané krize, změny politických režimů, ekonomické krize, živelné pohromy atd.). Poslední argument vychází z unijní definice předsednictví. Dle Příručky předsednictví vydané sekretariátem Rady musí být dané předsednictví neutrální a nestranné, což možnost vytyčit a prosadit priority značně omezuje. (Kaniok, Pitrová 2005: 14)

Avšak například podle Jonase Tallberga může předsednictví agendu ovlivňovat celou řadou nástrojů, kterými určitá témata upřednostní či potlačí. Podle jeho tvrzení existují tři druhy ovlivňování unijní agendy: 1) určování agendy ve smyslu uvádění nových témat do politické diskuze; 2) strukturace agendy ve smyslu zdůrazňování nebo potlačování témat, která už v politické diskuzi figurují; 3) tříbení agendy ve smyslu aktivní práce s tématy politické diskuze. (Tallberg 2001: 6-8)

V tomto ohledu Tallberg vyzdvihuje právě strukturaci již existující agendy. Předsednická země může nepřímo ovlivňovat prosazování svých zájmů tím, že může některá témata potlačit a jinými se naopak zabývat přednostně. Prosazování a upozadování právě existující agendy se podle něj děje ve třech základních dimenzích. První z nich je regionální dimenze, druhou dimenzi tvoří socioekonomické nastavení předsednického státu a třetí dimenzí je vztah jednotlivých států ke konstitucionalismu EU, převážně pak ve smyslu institucionální reformy a budoucího rozšiřování. (Tallberg 2001: 26)

3.5. Předsednictví a národní zájmy

Poslední funkce předsednictví vychází z předpokladu, že předsednický stát může využít mandát k prosazení národních zájmů. Tuto mnohdy zpochybňovanou rovinu předsednictví, můžeme rozdělit do dvou dimenzí. První lze označit za propagaci předsednického státu, kdy řada členských států vidí v předsednictví příležitost, jak prezentovat vlastní zemi nejen před zbylými státy, ale také před evropskými a světovými médii. Předsednický stát tak směřuje svou propagaci především k pořádání společensko-kulturních programů, a to nejčastěji ve formě

výstav, koncertů, vzdělávacích projektů či seminářů. Taková forma propagace umožňuje zdůraznit projekty, které jsou v souladu s cíli předsedající země.¹⁷ (Kaniok 2010: 40)

Druhou dimenzí národního rozměru předsednictví Rady EU je vlastní potenciál předsednictví jako nástroje k prosazování národních zájmů dané země. To však je v rozporu s všeobecně očekávatelným dodržováním normy neutrality a je obecně považováno za kontraproduktivní. (Kaniok 2010: 40) Avšak dle Adriaana Schouta je nemožné, aby daná země zapoměla na půl roku na existenci svých národních zájmů a omezila se na neutrální roli šéfa Rady EU. Dle něj navíc začlenění národních zájmů do programu předsednictví může vnést do unijní debaty nová témata. (Schout 2008: 269-270) Problémem však může být, zdali je předsednický stát v některé dílčí politice v rozporu s převládajícím přístupem, a přesto se snaží prosadit jím upřednostňovaný názor. (Kaniok 2010: 41)

¹⁷ Takovou snahu propagace své země můžeme zpozorovat zejména u malých členských států, které často cíleně prosazují priority svého předsednictví v oblasti, v nichž se cítí být vyspělejší než zbylé členské země. (Kaniok 2010: 40)

4. Předsednictví České republiky

Dvacet let od Sametové revoluce a pět let po vstupu do Evropské unie završila Česká republika cestu do evropských unijních struktur, když se dne 1. ledna 2009 ujala předsednického mandátu v Radě EU. V průběhu českého předsednictví se Unie nacházela v nelehké situaci. Globální ekonomika zápolila s následky finanční krize a Česká republika musela hned na začátku svého mandátu řešit spor mezi Izraelem a Palestinou v Gaze. Další problematickou situací, kterou musela Česká republika během předsednictví řešit, představovalo pozastavení dodávek ruského plynu přes Ukrajinu do členských zemí EU. Negativním jevem byl také pád Topolánkovy vlády v průběhu předsednictví, což se logicky odrazilo do závěrečného hodnocení. Dalším specifikem českého předsednictví byl konec mandátu Evropské komise a volby do Evropského parlamentu, které se konaly ke konci českého předsednictví. To mělo za následek, že zhruba v půlce mandátu tyto instituce přestaly vyvíjet nové iniciativy a poslanci EP se tak začali soustřeďovat na předvolební kampaň. Komise tak dovršovala nejzásadnější aktivity, které byly rozpracovány současným mandátem. (Úřad vlády ČR 2009b: 11)

Institut předsednictví nemůžeme chápat pouze jako půlroční práci dané země v čele Rady EU. Patří zde dlouhé měsíce náročných příprav a v neposlední řadě také závěrečné shrnutí či hodnocení proběhlých akcí a předsednictví jako celku. Vzhledem k tomuto faktu se budu v následující kapitole zabývat pouze nejdůležitějšími a nejvíce viditelnými aktivitami českého předsednictví.

4.1. Přípravy České republiky na předsednictví

Česká republika se mandátu ujala 1. ledna 2009, kdy předsednictví přebírala od Francie. Tomuto datu však předcházelo několik měsíců příprav, a to i z toho důvodu, že bylo zapotřebí zveřejnit společný osmnáctiměsíční program tzv. trojky, tedy Francie, České republiky a Švédska.

Zahájení příprav na předsednictví značně závisí na hloubce zkušeností předsedající země s evropskou agendou. Je jasné, že země, která předsedá Radě EU již po deváté, přistupuje k přípravám odlišně než stát, který se připravuje na svou premiéru. V případě České republiky platila varianta číslo dvě. Obecně však platí, že přípravy každé země začínají přibližně dva roky před jeho samotným zahájením. (Baun, Marek 2011: 152)

Jednou z klíčových složek zvládnutí předsednictví představuje spolupráce aktérů národní administrativy a nastavení koordinačního mechanismu. (Tomalová 2008: 120) Koordinační

mechanismus českého předsednictví byl vypracován na základě lednového usnesení vlády v roce 2007. Do nově vzniklé funkce místopředsedy vlády pro evropské záležitosti byl jmenován Alexandr Vondra. Zároveň byla v rámci úřadu vlády zřízena Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU. Ústředním bodem koordinačního mechanismu se stal úřad místopředsedy vlády, avšak formálně byla hlavní organizační platformou Centrální organizační skupina (COS). Za řízení obsahové stránky předsednictví byl zodpovědný Výbor pro EU. (Kaniok 2010: 76)

Avšak institucionální zajištění předsednictví nebylo pouze v rukou výše zmíněných institucí, podílely se na něm i jiné orgány České republiky, zejména pak ministr zahraničí a Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, včetně Stálého zastoupení České republiky při Evropské unii (SZ), které během příprav vypracovalo časový harmonogram pro všechna klíčová jednání. Celkem bylo Stálým zastoupením zorganizováno přibližně 2 355 zasedání, vedlo 150 pracovních skupin národních expertů, připravilo 34 formálních rad ministrů a dva summity Evropské rady v Bruselu. (Baun, Marek 2011: 153-154)

V rámci předsednictví je daná země také nucena posílit personální oblasti státní správy za účelem dodržení řádných termínů v plnění všech zadaných úkolů. V letech 2007 a 2008 byla státní správa přechodně posílena o 400 nových zaměstnanců, kteří měli pomoci zvládnout zvýšený počet jednání během předsednictví. Po finanční stránce patřilo české předsednictví k těm méně nákladným. V letech 2007-2009 vyčlenila vláda pro účely předsednictví 1,9 miliardy korun. V porovnání s francouzským předsednictvím je částka dvojnásobně menší. (Úřad vlády ČR 2009b: 12)

Logistická příprava předsednictví začala téměř okamžitě po schválení koordinačního mechanismu v březnu 2007. Jedním z úkolů sekce pro přípravu předsednictví (SPP) byl výběr stálých konferenčních prostor a lokalit pro pořádání neformálních jednání Rady EU na českém území. Po řadě jednání, které SPP vedla také v průběhu roku 2008, nakonec Sekce vybrala pět měst pro neformální jednání – Luhačovice, Brno, Hluboká nad Vltavou, Mariánské Lázně a Litoměřice. Pro stálé konferenční prostory bylo vybráno Kongresové centrum v Praze. Doprovodné akce či akce na nižší politické úrovni ovšem probíhaly také v dalších místech ČR. (Kaniok 2010: 80)

4.1.1. Osmnáctiměsíční program předsednického tria

Ačkoli byla prvním státem předsednického tria Francie, iniciativu k zahájení jednání o přípravě společného osmnáctiměsíčního programu vyvinula právě Česká republika. Jednání o programu byla oficiálně zahájena dne 20. září 2007. (Úřad vlády 2007a: 18) O celém procesu vyjednávání tohoto programu však neexistuje příliš mnoho informací. Tento fakt přisuzujeme k tomu, že osmnáctiměsíčnímu programu není věnována taková pozornost, jako při vytváření národního programu či priorit. Nízká míra pozornosti k tomuto programu odpovídala také kratší délce celého vyjednávání. Petr Kaniok mluví o jakémsi „telefonním seznamu agend“, které měly být během francouzského, českého a švédského předsednictví řešeny. (Kaniok 2010: 88)

První návrh české verze programu vznikl na Úřadu vlády na základě příspěvků jednotlivých resortů, které byly konzultované s experty SZ. Centrální koordinátor dohlížel na soulad s připravovanými národními prioritami, zároveň však řešil citlivá místa programu s francouzskými a švédskými kolegy. První jednání ohledně osmnáctiměsíčního programu se uskutečnilo v lednu 2008 v Bruselu. Cílem bylo stanovit pevnou strukturu programu, do které se pak připravovaly všechny tři národní návrhy, které vytvořily podklad pro finální podobu programu. (Kaniok 2010: 89)

Vrcholem jednání o společném programu bylo setkání místopředsedy vlády ČR Alexandra Vondry, švédské ministryně pro EU Cecilie Malmström a francouzského státního tajemníka pro evropskou integraci Jean-Pierre Jouyeta 27. května 2008 v Praze. Program byl schválen dne 16. června 2008 na jednání Rady EU pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy. (Kaniok 2010: 90)

Společný dokument francouzského, českého a švédského předsednictví byl rozdělen do dvou částí. První část obsahovala strategický rámec programu, který se zabýval zejména dlouhodobějšími cíli, které zasahovaly do období tří po sobě jdoucích předsednictví. Tato část tak byla konzultována s budoucím španělským, belgickým a maďarským předsednictvím. Druhá část programu představovala otázky, jejichž řešení se během daného osmnáctiměsíčního období předpokládalo. (Úřad vlády ČR 2008: 5)

Strategický rámec víceletého programu obsahoval například komplexní přehodnocení výdajů a zdrojů rozpočtu EU, ochranu klimatu, udržení energetické bezpečnosti, provádění

Lisabonské strategie¹⁸, problematiku konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje, posilování evropské politiky sousedství a v neposlední řadě proklamaci směrem k podpoře demokracie, rozvojových zemí či lidských práv. (Úřad vlády ČR 2008: 6-10)

Druhá část programu obsahovala podrobný plán činnosti Rady EU na dobu daných tří předsednictví. Program v této rovině představuje seznam legislativních položek aktuálních pro osmnáctiměsíční práci Rady EU politiku po politice. Jednalo se zde například o další vývoj unie, růst zaměstnanosti, vnitřní trh, sociální politiku, udržitelný rozvoj či vnější vztahy. (Úřad vlády ČR 2008: 2-4)

Ačkoliv se na první pohled zdá, že osmnáctiměsíční program je jen formální dohoda mezi třemi státy, nemůžeme ho považovat za zcela bezvýznamný. Členské státy ho totiž mohou použít jako argument při jednání, například při zasedání pracovní skupiny Rady EU. I když stojí osmnáctiměsíční program po boku národních programů, které jsou vytvářeny jednotlivými předsednickými státy, jedná se o kvalitativně i kvantitativně odlišný dokument. Co se týká kvantity, tak víceleté programy jsou několikanásobně rozsáhlejší. Z kvalitativního hlediska jsou národní programy spíše ideově zabarvené a odráží politickou profilaci daného státu. Na druhou stranu osmnáctiměsíční program obsahuje soubor legislativních položek, jejichž naplnění se v Radě EU očekává.

4.1.2. Program českého předsednictví

Během roku 2007 a 2008 vznikal také program českého předsednictví. Očekávání analytiků a politiků byla, co se týká obsahu programu českého předsednictví, značně proměnlivá. Zaměření hlavních priorit, kterými se stala energetika, ekonomika a EU ve světě, však bylo považováno za nekonfliktní a standardní. (Drulák 2008a: 21-24) Obsah programu českého předsednictví byl do značné míry vymezen osmnáctiměsíčním programem předsednického tria. Jednalo se však o omezení pouze formální. Důkazem je osmnáctiměsíční program Německa, Portugalska a Slovinska, který ukázal, že obsah víceletého programu je tak neurčitý a široký, že daným aktérům předsednictví neklade žádné relevantní překážky. (Kaniok 2009: 144) Pracovní program českého předsednictví, který ve svých verzích prošel například reflexí akademické veřejnosti, byl oficiálně představen 6. ledna 2009 v Praze. O osm dní

¹⁸ Lisabonská strategie vznikla v roce 2000 po zasedání Evropské rady, jejímž závěrem byla nutnost transformace evropské ekonomiky. Mezi cíle Lisabonské strategie například patří zvýšit přírůsteky zaměstnanosti, vytvořit znalostní ekonomiku, nebo provádět ekonomické reformy. (Euroskop 2019: online)

později ho předseda vlády Miroslav Topolánek představil poslancům EP ve Štrasburku. (Kaniok 2010: 120)

Program českého předsednictví se nazýval „Evropa bez bariér“, což mělo indikovat Českou republikou preferovanou EU „*bez vnitřních, ekonomických, kulturních a hodnotových bariér.*“ Ústředními tématy programu byly tři E – ekonomika, energetika a Evropská unie ve světě. (Pracovní program českého předsednictví 2009: v) Tyto tři body vytvářely hlavní témata programu a do určité míry také ilustrovaly ideovou profilaci předsednictví. Ta byla jednoznačně liberalizační, zaměřená proti protekcionismu a uzavírání EU. (Kaniok 2010: 121)

V ekonomické oblasti považovala Česká republika za prvořadý úkol předsednictví zabránit prohlubování krize, a naopak nastartovat růst. Program v tomto směru poukazoval na tři efektivní nástroje: používání unijní legislativy a její úpravu, podporu vzdělání, výzkumu, vývoje a odstranění překážek, které brání mezinárodnímu obchodu. Z pohledu konkrétních položek byly prioritními opatřeními úprava legislativy EU ošetřující kapitálovou přiměřenost investičních podniků a úvěrových institucí, dojednání legislativy regulující pojišťovnictví či legislativy upravující činnost ratingových agentur. Co se týká druhého opatření, tedy podpory výzkumu, vývoje a vzdělání, mělo se realizovat zejména důsledným uplatněním svobody pohybu pracovníků a služeb. Třetí opatření spočívalo především v liberalizaci světového obchodu. (Pracovní program českého předsednictví 2009: 2-5)

Druhým E pracovního programu českého předsednictví byla energetika. Ta obsahovala tři zásadní položky. Zaprvé se jednalo o finalizaci dokumentu s názvem Druhý strategický energetický přehled.¹⁹ Druhým cílem bylo dokončení legislativy ošetřující udržování minimálních zásob ropy a ropných produktů. ČR podporovala navýšení povinných minimálních zásob z 90 na 120 dní. Zatřetí šlo o revizi transevropských energetických sítí, kde ČR vycházela z předpokladu, že pouze plně dokončený a funkční trh s elektrickou energií a plynem vytvoří v EU předvídatelné a stabilní prostředí. (Pracovní program českého předsednictví 2009: 6-8)

Důležitým rozměrem priority Energetika byla politika ochrany klimatu. V této oblasti bylo snahou českého předsednictví dosáhnout globálně přijatelné dohody o nastavení redukčních závazků zaměřených na vypouštění skleníkových plynů do ovzduší po roce 2012. (Pracovní program českého předsednictví 2009: 10)

¹⁹ Dokument měl obsahovat rozbor střednědobé poptávky a nabídky energie v EU a na jejím základě vytipování vhodných projektů infrastruktury. (Kaniok 2009: 145)

Poslední významnou prioritou byla role EU ve světě, která představovala třetí E českého předsednictví. Na prvním místě zmiňoval program iniciativu Východní partnerství, kterou mělo české předsednictví de facto zahájit. V této souvislosti byl plánován také summit mezi EU a státy, pro které bylo Východní partnerství vytvářeno. Čeští diplomaté pečlivě zdůrazňovali komunitární rozměr partnerství a spolupracovali jak s ostatními členskými státy, tak zejména s EK. (Bartovic, Král, Řiháčková 2009: 51-53) Jako další jsou uvedeny vztahy mezi EU a Ruskem, kde bylo cílem sjednotit pozici členských států EU ve vztahu k Rusku s výhledem na vznik nové dohody o vzájemném partnerství. Klíčovou zahraničněpolitickou prioritou bylo také posílení transatlantické vazby. (Pracovní program českého předsednictví 2009: 20-23)

Program českého předsednictví „Evropa bez bariér“ můžeme označit za běžný předsednický dokument. Priority programu byly dopředu celkem jasně stanoveny, přičemž česká vláda jasně avizovala, že jeho podání bude liberální, což je celkem logickým důsledkem toho, že u vlády byla ODS Miroslava Topolánka. Program kladl důraz na potřeby EU, položky ohledně národních zájmů dokument příliš neobsahoval. Pracovní program českého předsednictví tak logicky nevyvolal kontroverze ani v České republice ani na půdě EU.

4.1.3. Komunikace českého předsednictví

Důležitou složkou příprav a výkonu předsednictví je jeho prezentace a komunikace. Oba procesy se odehrávají jak směrem k ostatním členským a nečlenským státům EU, tak směrem k občanům předsednické země. V červenci 2007 vydal odbor komunikace Sekce předsednictví Úřadu vlády ČR dokument s názvem Shrnutí koncepce komunikace a prezentace předsednictví ČR v Radě EU, kde jsou definovány principy, cíle, nástroje, cílové skupiny, koordinace a předběžný časový harmonogram prezentace. Za cílem lepší koordinace komunikačních aktivit byl zřízen tzv. Kulatý stůl komunikace, který měl za úkol zapojit do procesu příprav komunikačních a prezentačních aktivit souvisejících s předsednictvím ČR tiskové mluvčí jednotlivých resortů, kancelář tiskového mluvčího Stálého zastoupení ČR při EU v Bruselu a další pracovníky pověřené resorty za komunikaci předsednictví. (Úřad vlády ČR 2007b: 2)

Primární cílovou skupinou komunikační strategie se stala česká veřejnost. Hlavním úkolem této strategie bylo představit předsednictví jako jedinečnou možnost propagace České republiky v Evropě. Strategie cílila jak na česká média (Česká televize, TV Nova, TV Prima, atd.), tak na média zahraniční (Reuters, The Financial Times, BBC). Koncepce také zahrnovala následující komunikační nástroje: motto, webové stránky, jednotný vizuální styl, integrovaný informační systém, výzkumy atd. (Baun, Marek 2011: 155)

Jako motto předsednictví bylo zvoleno „Evropa bez bariér“, které je jasné, stručné a také snadno zapamatovatelné a které symbolizuje priority českého předsednictví. Z pohledu České republiky lze za vnitřní bariéry v rámci EU považovat například přechodná období pro volný pohyb pracovníků nebo volný pohyb služeb. V rámci vnější unijní dimenze se jedná zejména o liberalizaci obchodu EU se třetími zeměmi. (Úřad vlády ČR 2007b: 5)

Jedním z klíčových nástrojů pro komunikaci byla webová stránka www.eu2009.cz. Hlavním cílem stránky bylo rychle a relevantně informovat o aktuálním dění a organizačních záležitostech během předsednictví. (Úřad vlády ČR 2007b: 6) Portál fungoval v české, anglické a francouzské verzi. Během předsednictví se na něj připojilo více než 2 miliony návštěvníků jak z ČR, tak ze zahraničí. (Úřad vlády ČR 2009a)

Symbolem domácí kampaně se stala kostka cukru, která sehrála hlavní roli v televizním spotu sponzorovaném vládou společně se sloganem „Evropě to osladíme“. Televizní spot s kostkou cukru se stal klíčovým prvkem vládní komunikační kampaně. Vystoupilo v něm sedm známých a mezinárodně uznávaných českých osobností jako například Jaromír Jágr, Petr Čech nebo Tereza Maxová. Cílem spotu bylo originálně a zábavně upoutat pozornost českého diváka. Později byl spot převeden i do tištěných médiích nebo také na billboardy a jiné informační plochy. (Baun, Marek 2011: 155-156)

Velice kontroverzním prvkem vnější dimenze propagační kampaně se stalo dílo českého umělce Davida Černého s názvem „Entropa“. Umělecké dílo se skládalo z obrysů území členských zemí EU, přičemž vyobrazovalo každý stát pomocí zažitého stereotypu, který však byl podaný kontroverzní formou. Instalace umístěná ve vstupní hale budovy Rady EU vyvolala bouřlivé reakce již při neoficiálním odhalení 12. ledna. Několik zemí protestovalo proti tomu, jak byl jejich stát vyobrazen. Nejvíce dotčeno se cítilo Bulharsko, které bylo zobrazeno s tureckým záchodem, či Slovensko, které mělo podobu maďarského salámu obmotaného maďarskou trikolórou. (Novinky 2009a, Novinky 2009b)

4.2. Vnitropolitické souvislosti českého předsednictví

Přípravy i samotný průběh předsednictví samozřejmě ovlivnila také vnitropolitická situace v České republice. Prvním zásadním faktorem byla skutečnost, že evropská integrace znamenala v České republice poněkud kontroverzní téma, které vyvolávalo několik vnitropolitických pří. Konsenzus ve vztahu k evropské integraci, který panoval před vstupem do EU, se zcela rychle po vstupu do unijních struktur vytratil. Na tomto faktu nic nezměnilo ani očekávané budoucí předsednictví. Druhým zásadním faktorem byly volby do Poslanecké

sněmovny konané v roce 2006. Z výsledků předešlých voleb můžeme vypožorovat, že Česká republika trpěla existencí slabých a křehkých vlád, které neměly v Poslanecké sněmovně dostatečnou většinu. Jinak tomu nebylo ani u voleb v roce 2006. Po dlouhém vyjednávání nakonec vytvořila vládní koalici Občanská demokratická strana (ODS) s Křesťansko-demokratickou unií – Československou stranou lidovou (KDU-ČSL) a Stranou zelených (SZ). Koalice však měla pouze 100 mandátů, stejně jako levostředové uskupení Česká strana sociálně demokratická (ČSSD) a Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM). (Český statistický úřad 2006: online)

Na začátku září 2006 tak vznikla jednobarevná menšinová vláda ODS, ve které zasedlo také několik nestranických ministrů. První Topolánkuv kabinet však dle očekávání nedostal důvěru Poslanecké sněmovny a vládl tak v demisi. Nicméně tehdejší prezident Václav Klaus pověřil Miroslava Topolánka v listopadu 2006 sestavením vlády podruhé. Ten sestavil svůj druhý kabinet na základě zamýšlené trojkoalice ODS, KDU-ČSL a SZ, ovšem s tichou podporou dvou poslanců zvolených za ČSSD. Vláda však byla po celou dobu cílem opozičních útoků, které probíhaly i v průběhu předsednictví. (Kaniok 2010: 103-104)

Pád vlády, ke kterému došlo hlasováním na mimořádné schůzi PS 24. března 2009 znamenal pro české předsednictví velkou katastrofu. Tato událost zcela znemožnila Českou republiku v očích ostatních členských států a zamezila schopnost české vlády efektivně řídit předsednictví po zbytek jeho času. (Kaniok 2010: 170) Zahraniční média interpretovala vyslovení nedůvěry především jako důsledek dlouhodobě nestabilního postavení Topolánkovy vlády (BBC 2009, Reuters 2009, Wall Street Journal 2009) Vládu Miroslava Topolánka tak vystřídala úřednická vláda Jana Fischera. Pozitivum však můžeme shledat v tom, že se úřednické vládě podařilo předsednictví bez větších problémů dokončit.

Problematickým jevem vnitropolitického kontextu českého předsednictví byl rovněž vztah mezi předsedou vlády Miroslavem Topolánkem a prezidentem Václavem Klausem. Potencionálních konfliktů pramenících z Klausova rozchodu s ODS na podzim 2008²⁰ si byli vědomi také klíčoví aktéři českého předsednictví. (Slavík, Potužník 2009: 145) Další obavy vyvolával dlouhodobý postoj Václava Klause k evropské integraci. Český prezident ještě před začátkem samotného předsednictví opakovaně poukazoval na jeho malý význam. Například v říjnu 2008 v rozhovoru pro španělský deník ABC uvedl, že: „*Rotační předsednictví je pouze*

²⁰ Václav Klaus se na mimořádném kongresu ODS, konaném v prosinci 2008, vzdal funkce čestného předsedy strany. Václav Klaus mimo jiné kritizoval ODS za to, že opouští své původní ideové principy. (Kaniok 2010: 104)

hraním si na demokracii v EU, nejde o skutečnou demokracii.“ Dále vyjádřil, že v případě předsednictví, jde zejména o organizaci jednání Rady EU. (Klaus 2007: online) Fakt, že Václav Klaus odmítl vyvěsit vlajku EU na Pražském hradě v průběhu předsednictví, také příliš českému předsednictví neprospěl. (Kaniok 2010: 104-105) Václav Klaus mimo jiné kritizoval uznání kosovské suverenity českou vládou a také napadl Lisabonskou smlouvu u Ústavního soudu.

4.3. Světový a evropský kontext českého předsednictví

Součástí českého předsednictví byly samozřejmě také jak dlouhodobé, tak neočekávané a překotné události za hranicemi České republiky. Globální kontext určovala zejména hospodářská krize, jejíž dopady pocítila EU již během francouzského předsednictví. S narůstajícím počtem problémů vyvstávaly otázky, jak politicky krizi řešit. Kromě USA byla EU aktérem, od kterého se aktivní postup a nabízení variant očekával. Avšak pozice České republiky jako lídra EU byla v tomto ohledu složitá, jelikož české bankovníctví nebylo oproti jiným členským státům krizí tak postiženo, protože si české banky ve druhé polovině 90. let 20. století prošly značnou reformou. (Kaniok 2010: 101)

Hned ze začátku předsednického mandátu se Česká republika musela vypořádat se situací ohledně izraelské ofenzivy na palestinském území. Blízkovýchodní problematika je pro EU tradičně komplikovanou a kontroverzní agendou, jelikož politické reprezentace členských států nejsou ve vztahu k Izraeli sjednoceny. Tehdejší český kabinet byl součástí proizraelského křídla, a tak následná mise, kterou české předsednictví do oblasti vyslalo, nebyla považována za nestrannou. (Beneš, Karlas 2010: 76) Situaci České republiky značně ztížil i francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který se nechtěl smířit s končící rolí Francie v čele Rady EU. Česká republika však dosáhla podpory většiny členských zemí, přičemž EK s německou podporou prohlásila, že diplomacii EU v následujících šesti měsících vede právě Česká republika. Diplomatická mise v Gaze vedená Karlem Schwarzenbergem a jeho návrh na svolání donorské konference byly následně Komisí ohodnocena velmi pochvalně. (Slavík, Potužník 2009: 23)

Souběžně s eskalací konfliktu v Gaze vyvstala před českým předsednictvím další vnější krizová situace. Jednalo se o spor mezi Ukrajinou a Ruskem o dodávky zemního plynu. Spor, který se vedl o dluh ve výši 600 milionů dolarů, jež si ruská firma Gazprom nárokovala na svém ukrajinském protějšku Neftogaz, vyústil 3. ledna v zastavení dodávek z ruské strany, což s sebou neslo přímý dopad na většinu členských zemí EU. Česká republika se zprvu nechtěla v konfliktu angažovat, protože ho považovala za obchodní spor dvou společností, avšak

masivní dopad na EU ji k tomu přinutil. Po několika jednáních s ruskými a ukrajinskými představiteli se podařilo dospět k dohodě, která byla 9. a 10. ledna prezentována jak v Moskvě, tak v Kyjevě. Dodávky byly nicméně plně obnoveny zhruba o týden později z důvodu technických obstrukcí obou stran a vzrůstající se politizaci dané kauzy. (Bartovic, Král, Řiháčková 2009: 66-67)

Především při úspěchu řešení plynové krize na Ukrajině si české předsednictví vydobylo na začátku svého mandátu výrazný respekt u ostatních evropských zemí, nabytý respekt však vzápětí velice rychle ztratilo, když za necelé tři měsíce přišel výše zmiňovaný pád Topolánkovy vlády.

5. Hodnocení českého předsednictví

Hodnocení celkového předsednictví daného státu není tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát. Na jednu stranu pozitivně vnímané předsednictví může být díky důrazu na dobrý dojem bezprostředně hodnoceno kladně, i když je jeho legislativní posun nulový. Na stranu druhou, negativní předsednictví může být vnímáno v souvislosti s efektivním a výkonným průběhem projednávání legislativy. Celková evaluace předsednictví se však odehrává v rovině kvalitativních soudů. Hodnocení daného mandátu je tedy řečí spíše osobních dojmů, publicistických komentářů a odborných studií. (Kaniok 2008: 108) Navíc dle Daniela Kietza může daná země úspěšně naplnit všechny požadované funkce, přesto však například nemusí dosáhnout úspěšného završení vyjednávání. K tomu dodává, že předsednický stát je stále jen jedním z mnoha dalších aktérů, kteří se v politickém systému pohybují. (Kietz 2008: 15) Je tedy jasné, že objektivně hodnotit a porovnávat úspěšnost předsednictví je poněkud obtížné. Na tento fakt poukazuje řada autorů. Například Martin Westlake a David Galloway zdůrazňují skutečnost, že úspěšné a produktivní jednání ER může zastínit konfliktní a negativně vnímané předsednictví a naopak. Dále upozorňují na fakt, že předsednictví může být narušeno nepředvídatelnou zahraničně-politickou událostí či na vliv atmosféry v EU, která předsednictví doprovází. V neposlední řadě poukazují na to, že málokdo dokáže kompetentně zhodnotit například jak organizační, tak reprezentační funkci předsednictví. (Galloway, Westlake 2004: 336) Avšak o komplexní hodnocení předsednictví se snaží například Adriaan Schout. Podle něho je předsednictví dobré, pokud uspělo ve svých programových cílech, prokázalo dobré organizační a mediační schopnosti a při jeho hodnocení převážil pozitivní tón. (Schout 1998: 5)

S vědomím nemožnosti komplexně a objektivně zhodnotit předsednický mandát České republiky v Radě EU se autor v následující části věnuje výsledkům předsednictví v obecných záležitostech a třech E. Závěrečnou kapitolu autor uzavírá pohledem na mediální obraz českého předsednictví.

5.1. Výsledky předsednictví v obecných záležitostech a třech E

Hlavním úspěchem v oblasti všeobecných záležitostí bylo konečné vyřešení záruk pro Irsko. Po několika jednáních byl v červnu 2009 přijat balík irských záruk k Lisabonské smlouvě ve formě dodatků k Závěrům ER. Dodatky se týkaly oblastí práva na život, rodiny a vzdělání, zdanění a bezpečnosti a obrany. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: 1) V témže čase byla rovněž českým předsednictvím vyjednána dohoda nad kandidátem ER na předsedu

EK, kterým se stal José Manuel Barroso. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU: 2009: iv) V oblasti rozšiřování EU k vítanému posunu v přístupových jednáních s Chorvatskem nedošlo kvůli přetrvávajícímu chorvatsko-slovenskému hraničnímu sporu, který se nepodařilo vyřešit.²¹ (Kaniok 2010: 127) Úspěch byl naopak zaznamenán u Černé Hory, jejíž přihlášku předalo české předsednictví EK k posouzení. Dalším úspěchem bylo přijetí přihlášky Albánie či další vyjednávání s Tureckem. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: 1)

Velký důraz byl však upřen na tři předsednická E – Ekonomika, Energetika a Evropa ve světě. Ve všech třech prioritách se českému předsednictví povedlo dosáhnout řady hmatatelných výsledků. V oblasti legislativy bylo úspěšně dokončeno projednávání více než osmdesáti konkrétních opatření. Rovněž v nelegislativní oblasti bylo české předsednictví úspěšné. Například při zvládání krizových situací na poli zahraniční politiky a energetiky z počátku roku, odmítnutí ochranářských tendencí, rozhodném opatření na podporu evropského hospodářství či ve výsledných jednáních s klíčovými partnery EU ve světě. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: iv)

V hospodářské oblasti muselo české předsednictví reagovat na aktuální problémy a hrozby, které vyplývaly z finanční krize a hospodářské recese. Již před začátkem předsednického mandátu však probíhaly diskuze na téma, zda vůbec země mimo eurozónu mohou vést EU v době ekonomické krize v ekonomických otázkách. (Braun 2009: 11) Zdali byla pro ČR neúčast v eurozóně nevýhodou, je otázkou, která by si jistě zasloužila samostatný výzkum.

V prosinci 2008 přijala Evropská rada Evropský plán hospodářské obnovy, který byl považován za hlavní nástroj k návratu ekonomické prosperity. Plán obsahoval injekce do hospodářství, které měly vést ke stimulaci kupní síly, podpoře poptávky a stimulaci důvěry. Dále měl posílit dlouhodobou konkurenceschopnost Evropy prostřednictvím investic, především do vědy, výzkumu a vzdělávání. V průběhu českého mandátu došlo k výraznému posunu v provádění tohoto plánu. (Braun 2009: 11)

Úspěšné bylo české předsednictví i v bankovním sektoru, kdy se podařilo přijmout několik konkrétních legislativních aktů, které přispívaly k větší transparentnosti a stabilitě finančních trhů v EU. V souvislosti s řešením globální ekonomické krize měla zásadní význam i dohoda o

²¹ Během českého předsednictví jednání o sporu zkrachovala a k posunu došlo až za švédského předsednictví, kdy obě vlády souhlasily s postoupením problému mezinárodní arbitráži. (Ihned 2009)

příspěvku členských států EU k navýšení zdrojů Mezinárodního měnového fondu ve formě půjčky až do výše 75 miliard eur. Během českého předsednictví bylo také dosaženo shody na jednoznačném odmítnutí protekcionismu jako prostředku boje s nebývalým hospodářským poklesem. Předsednictví se také podařilo úspěšně vyjednat shodu na možnosti uplatnění snížené sazby DPH. V neposlední řadě patří k úspěchům českého předsednictví i kvalitní příprava a zdárný průběh londýnského summitu G-20. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: v)

V energetické oblasti byl největším úspěchem českého předsednictví tzv. třetí energetický balíček, který přispěl k větší míře integrace, liberalizace a regionální spolupráce na energetickém trhu. Dále se předsednictví snažilo o prohloubení diversifikace energetických zdrojů a přepravních tras prostřednictvím tzv. Jižního koridoru. České předsednictví pojalo Jižní koridor jako pás pro šíření prosperity, stability a bezpečnosti v oblasti Jižního Kavkazu, Střední Asie a Blízkého východu. Vyvrcholením těchto snah byl summit „Jižní koridor – nová hedvábná stezka“ v Praze. Také byly stanoveny jasné priority a cíle, které musí být splněny před konferencí OSN ke změnám klimatu konaném v prosinci 2009 v Kodani. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: vi)

V rámci třetího E – Evropa ve světě – dosáhlo předsednictví rovněž řady úspěchů. Jak již bylo několikrát zmíněno, začátek českého mandátu byl značně ovlivněn ozbrojeným konfliktem v pásmu Gazy, který započal na konci prosince 2008. První zahraniční cesta ministra zahraničí Karla Schwarzenberga, která proběhla ve dnech 4. – 6. ledna, tak logicky vedla právě na Blízký východ. Úsilí, které české předsednictví vynaložilo, výrazně přispělo k uvolnění humanitárních koridorů a k následnému svolání dárcovské konference na podporu palestinské ekonomiky začátkem března v Šarm-aš-Šajchu. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: vii) Téma blízkovýchodního mírového procesu pak rezonovalo až do konce mandátu, uskutečnila se řada schůzek s partnery z Izraele i arabských zemí nebo také neformální summit EU- Jordánko v Bruselu 17. června. (Fajkusová 2009: 12)

Česká republika dostala úspěchu i v projektu Východního partnerství, který byl schválen na jarní Evropské radě a úspěšně zahájen na summitu v Praze. Kromě oficiálního summitu se v Praze podařilo zorganizovat setkání představitelů nevládního sektoru z šesti partnerských zemí. Jejich konference demonstrovala, že politika Východního partnerství je zaměřena především na přibližování všech sektorů společnosti v těchto zemích a nemá dodávat kredit oficiálním představitelům. (Schneider 2009: 10) Předsednictví do tohoto projektu investovalo mnoho energie a politického kapitálu. Zahájení projektu Východního partnerství podpořeného

částkou 600 milionů eur bylo důležitým krokem k vyšší míře angažovanosti EU vůči jejím východním sousedům. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: vii)

K důležitým bodům předsednictví patřilo i navázání vztahu s USA jakožto nejdůležitějším přirozeným partnerem a strategickým spojencem EU. Po zvolení nového prezidenta do Bílého domu byly navázány kontakty s jeho administrativou a započata diskuze o spolupráci umožňující společně čelit globálním výzvám. Zásadní událostí v tomto ohledu bylo historicky první setkání prezidenta Baracka Obamy se všemi lídry EU na neformálním summitu v Praze. Hlavními tématy jednání byly otázky ekonomiky a hospodářské krize, energetiky, klimatických změn a bezpečnostní otázky související s vývojem v Afghánistánu, Pákistánu a Íránu. České předsednictví dále pokračovalo v intenzivní spolupráci s Kanadou, která byla završena oficiálním zahájením vyjednávání komplexní dohody o ekonomickém partnerství na květnovém summitu EU-Kanada v Praze. (Výsledky českého předsednictví v Radě EU 2009: vii) Také ve vztahu s Ruskem bylo všeobecně podporováno otevření dialogu, nicméně k žádným konkrétním opatřením v průběhu předsednictví nedošlo. (Bartovic, Král, Řiháčková 2009: 55)

5.2. Mediální obraz českého předsednictví

Závěrečnou kapitolu uzavírá mediální obraz českého předsednictví. Bez ohledu na skutečné úspěchy či neúspěchy předsednictví se jeho obraz odvíjel od toho, že odvoláním vlády v průběhu úspěšného předsednictví dopustila Česká republika návrat ke kritickým předpovědím z podzimu 2008. Nutno podotknout, že čeští představitelé mediální rozměr do značné míry podcenili. Avšak Petr Drulák dodává, že Česká republika měla zejména kvůli prezidentu Klausovi možnost dobré reputace v EU ztíženu. (Drulák 2008b: 136-137) Kritická k českému mandátu byla především francouzská média, která vysílala jasný signál, že sebemenší zaváhání ze strany České republiky bude mít negativní odezvu. (Kaniok 2009: 149) Andrew Rettman uvedl, že: „*Paříž se při každé příležitosti pokusila dávat najevo, že malá a nová členská země nemůže vedení Unie zvládnout*“ a že „*řada lidí si přála, aby české předsednictví zklamalo.*“ (Rettman 2009: online) Takovým předčasným soudům přispíval i již zmíněný kontroverzní slogan „Evropě to osladíme“ a Černého projekt Entropa.

Rettmanův postřeh byl de facto podpořen jak průběžným, tak konečným mediálním hodnocením předsednictví. Ve většině komentářů o českém předsednictví se však vyskytovaly prvky, které s předsednictvím a jeho výkonem nesouvisely. Jednalo se například o snímky Miroslava Topolánka z jeho pobytu ve vile italského premiéra Berlusconiho v květnu 2008,

kteří zveřejnil španělský list El Pais v červnu 2009. (Moore 2009: online; Taylor 2009: online) Dalším příkladem mediální nekorektnosti byla osoba Václava Klause, který byl za své euroskeptické postoje považován za jednu z největších hrozeb českého předsednictví. Takové zaujetí mělo za následek zjednodušení jeho únorového projevu v EP, kdy jeho vystoupení bylo interpretováno jako „přirovnání evropské integrace ke komunistické diktatuře“. (EUBusiness 2009: online) Klaus ve svém projevu uvedl, že: *„Dnešní systém rozhodování v Evropské unii je něčím jiným než historií prověřenou a v historii osvědčenou klasickou parlamentní demokracií. V obvyklém parlamentním systému je část podporující vládu a část opoziční, ale to v Evropském parlamentu není. Zde je prosazována alternativa jen jedna a kdo uvažuje o alternativě jiné, je považován za odpůrce evropské integrace. V naší části Evropy jsme ještě nedávno žili v politickém systému, kde byla jakákoliv alternativa nepřijatelná a kde proto žádná parlamentní opozice neexistovala. Získali jsme trpkou zkušenost, že tam, kde není opozice, ztrácí se svoboda. Politické alternativy proto existovat musí.“* (Klaus 2009: online) Dalším mediálním rozruchem byla již zmiňovaná Černého plastika Entropa, která byla umístěna v budově Rady EU. Představitelé institucí EU a členských států velmi často zdůrazňují nutnost využití libovolných kanálů k tomu, aby evropská integrace povzbudila zájem občanů, což se Entropě podařilo. (Kaniok 2009: 150) Nakonec však kontroverzní dílo Davida Černého bylo zkritizováno za svou urážlivost. (Moore 2009: online; Taylor 2009: online)

Oprávněná kritika analytiků a médií směřovala k odvolání vlády Miroslava Topolánka v průběhu předsednictví. Ačkoliv by se daly opoziční aktivity označit z vnitropolitického hlediska za legitimní, jejich načasování nebylo vůbec vhodné a poukázalo na zaostalost české politiky. Česká republika totiž měla v březnu 2009 dobré předpoklady na úspěšně zvládnuté předsednictví, což bylo dlouhodobým národním zájmem ČR. Levicová opozice a část v dané době vládních poslanců neakceptovali fakt, že institut předsednictví Rady EU je chápán především jako úkol země, nikoliv konkrétní vlády. Snaha o odvolání vlády byla o to nepochopitelnější, že opozice neměla připravenou žádnou alternativu. Jak uvádí Petr Kaniok: *„Úřednická vláda Jana Fischera, která nastoupila po měsíci fungování vlády v demisi, byla východiskem v nouzi, nikoliv řešením.“* (Kaniok 2009: 150)

Pád vlády byl také předmětem velkého mediálního zájmu, který byl zaznamenán v několika desítkách komentářů českých médií. Celkové působení médií v kontextu českého předsednictví bylo analyzováno společností Newton Media v roce 2009. Hlasování o nedůvěře Topolánkovy vlády znamenalo jasnou změnu v přístupu sdělovacích prostředků. Zatímco se předsednictví do pádu vlády hodnotilo podle konkrétních činů, po hlasování v Poslanecké

sněmovně převládl v referování o předsednictví motiv oslabeného a poškozeného mandátu. Dle analýzy přinesl pád vlády 0 % pozitivních referencí, zatímco negativně laděných výstupů bylo 35 %. (Newton Media 2009: 23)

Poslední poznámkou k této kapitole se nabízí komentář od Adama Drdy, který ve své analýze českého předsednictví Rady EU uvedl: „*Je téměř bezvýznamné dívat se na to, kolika jednáním Češi úspěšně předsedali a kolik rozhodnutí za jejich vedení EU učinila. Stejně tak nemá cenu uvádět, že politika nejsou novinové titulky, ale drobná práce v zákulisí, kterou veřejnost nevnímá. Je to bezvýznamné, protože – a to je jádro českého selhání – politika jednoduše není technická disciplína. Politika je také otázka umění zaujmout, otázka spolehlivosti a důvěryhodnosti.*“ (Drda, 2009: online)

Můžeme říci, že takový přístup Adama Drdy v tehdejší přemýšlení o evropské integraci a politiky obecně převládal. Důležité bylo, jak daný aktér vypadá a jaký vzbuzuje dojem, nikoliv co a jak vykonal. Na takový postoj doplatila právě Česká republika. Pokud bychom totiž použili měřítka, která byla použita u jiných mandátů, došli bychom k závěru, že české předsednictví si vedlo podobně jako jeho předchůdci. Jako malá země se dokonce role v oblasti logistiky a negociace zhostila na výbornou. Jediným výrazným negativním jevem tak byl pád Topolánkovy vlády, který však spíše ukázal na provinčnost české politiky.

Závěr

Téma předsednictví v Radě Evropské unie nabízí široké možnosti studia. Je možné porovnávat a analyzovat různá předsednictví podle různých metod, porovnávat a analyzovat úspěchy a výsledky různého druhu a z různých oblastí. Zajímavým tématem se v poslední době stává i proto, že stále více lidí pochybuje o významu institucí Evropské unie, a tedy i významu Rady Evropské unie. Je proto na místě poukazovat na význam a výsledky plynoucí z jejich práce.

První část bakalářské práce pojednávala o teoretickém vymezení institutu předsednictví v Radě EU. V první řadě je zmíněn historický vývoj, dále pak obecné principy, a nakonec funkce předsednictví. Hlavní částí práce je analýza českého předsednictví. Prvním cílem práce bylo analyzovat přípravy českého předsednictví, s nimiž souvisí také vyhotovení jak osmnáctiměsíčního programu předsednického tria, tak stanovení priorit samotného českého mandátu. Program českého předsednictví vznikl již během roku 2007 a 2008. Program nesl název „Evropa bez bariér“ a zaměřoval se na tři hlavní priority, kterými byla energetika, ekonomika a EU ve světě. Česká republika v naplňování následujících priorit dosáhla řady úspěchů. V oblasti ekonomické můžeme vyzdvihnout například výrazný posun v naplňování Evropského plánu hospodářské obnovy, který byl považován za hlavní nástroj k návratu ekonomické prosperity, či dosáhnutí shody na jednoznačném odmítnutí protekcionismu jako prostředku boje s nebývalým hospodářským poklesem. Z energetického hlediska byl největším úspěchem přijetí tzv. třetího energetického balíčku, který přispěl k větší míře integrace, liberalizace a regionální spolupráce na energetickém trhu. V rámci třetího E – Evropa ve světě – lze za největší úspěchy považovat zahájení projektu Východního partnerství nebo uspořádání neformálního summitu EU-USA v Praze.

Dalším cílem práce bylo představit český a světový kontext českého předsednictví a do jaké míry ovlivnil průběh mandátu. Jak již bylo několikrát řečeno, začátek předsednictví byl poznamenán dvěma krizemi. V první řadě se jednalo o konflikt v pásmu Gazy mezi Izraelem a palestinským hnutím Hamás. České předsednictví v tomto konfliktu nezačalo svou misi příliš úspěšně, a to kvůli výrokům tiskového mluvčího vlády, který označil izraelské útoky za „defenzivní“. Nakonec však trpělivým a cílevědomým postupem se povedlo přispět k uvolnění humanitárních koridorů a následně dojednat finanční pomoc Palestině. Druhým zahraničním konfliktem byl rusko-ukrajinský spor o dodávky zemního plynu. Po několika jednáních se podařilo dospět k dohodě, která vyústila v obnovu dodávek plynu do Evropy. Za úspěšné řešení této krize sklídila Česká republika značnou pochvalu od ostatních evropských zemí. Průběh

českého předsednictví byl však ovlivněn pádem Topolánkovy vlády v březnu 2009. Tato zásadní událost logicky nezůstala bez odezvy. Nastala zde otázka, zdali země, ve které došlo k pádu vlády dokáže řídit celou Unii. Nutno však podotknout, že následná úřednická vláda Jana Fischera zvládla dokončit předsednictví bez větších problémů. Pád vlády tak spíše znamenal poškození celkového obrazu českého předsednictví, který hrál do karet především státům, jež měly negativní předsudky již před začátkem českého mandátu.

Posledním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit úspěšnost či neúspěšnost českého předsednictví v Radě EU. Jak již bylo řečeno v úvodu páté kapitoly, hodnocení daného mandátu je poměrně obtížnou záležitostí. Hodnocení předsednictví je spíše řečí osobních dojmů, publicistických komentářů a odborných studií. To dokazuje i odlišné hodnocení českého předsednictví vrcholnými politiky. Na jednu stranu José Manuel Barroso ocenil českou administrativu tvrzením, že prokázala kvalitu v politicky složitém období. Na stranu druhou německý europoslanec Martin Schulz označil české předsednictví za jedno z nejhorších. Různost hodnocení daného mandátu je způsobena i odlišným přístupem řady autorů. Můžeme spatřit hodnocení například dle daných funkcí předsednictví, dle naplnění vytyčených priorit daného předsednického státu či dle mediální prezentace předsednictví. Práce se převážně zaměřila na hodnocení priorit, která si Česká republika před začátkem svého mandátu stanovila. Podle výše zmíněného lze tedy české předsednictví v tomto ohledu považovat za úspěšné. Česká republika dále splnila základní úkoly a funkce, které se od předsednictví očekávají. Další stránku hodnocení předsednického mandátu představují média. Ta hodnotila české předsednictví poněkud negativně. Důvodem je několik již zmíněných událostí. Jedná se například o pád Topolánkovy vlády, kontroverzní projekt Entropa či Klausovy euroskeptické názory. Avšak hodnocení předsednického mandátu v čele Rady EU by se neměla takovými událostmi určovat. Kontroverzní projekt Entropa může být spíše vnímán jako specifický výraz českého humoru. Pád vlády pak spíše poukazuje na provinčnost české politiky než na neschopnost vést Radu EU.

Hlavními závěry bakalářské práce jsou tedy zjištění, že i když země jako Česká republika je co do počtu obyvatel poměrně malý hráč, přesto dokáže přijímat závěry a rozhodnutí, které mají vliv na celou Evropskou unii, a je svým významem srovnatelná se zeměmi velkými. Pozitivní výsledky dosáhlo české předsednictví zejména v naplnění předsednických priorit. Zjištěním je také to, že i když Česká republika předsedala Evropské unii pouze jednou, po odborné stránce byla velmi dobře připravená, takže neplatí ani pochybnosti vyvolávané hlavně starými členy Evropské unie, že noví členové budou při vedení Rady postupovat neodborně,

dokonce nepřípraveně. Akceschopnost předsednictví je také dokázána a předsednictví se ukázalo jako takové, které dokázalo pružně reagovat a houževnatě řešit problémy plynoucí z postavení v předsednictví Rady, ale také problémy, které byly neočekávané a na které nebylo předsednictví přímo připravené. Zajímavé bude sledovat dění okolo příprav na druhé české předsednictví, které by mělo být zahájeno dne 1. července 2022, kvůli výrokům Andreje Babiše, který se údajně zmínil o tom, že by se Česká republika kvůli vysokým nákladům na předsednictví měla budoucího mandátu vzdát.

Prameny a literatura

Baun, Michael. Dan Marek. 2011. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal.

BBC. 2009. „Czech minority government falls“ *BBC*, (online). Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/5405356.stm> (13. 4. 2019)

Beneš, Vít, Jan Karlas. 2010. „The Czech Presidency.“ *Journal of Common Market Studies* 48: 69-80.

Bengtsson, Rikard. 2001. „The Council Presidency and External Representation.“ Pp. 55-71 in Ole Elgström (ed.). *European Union Council Presidencies: A Comparative Perspective*. London: Routledge.

Braun, Mats. 2009 „Czech EU Presidency – a Missed Opportunity“ *Heinrich Böll Stiftung*, (online). Dostupné z: <https://cz.boell.org/en/2014/03/24/czech-eu-presidency-missed-opportunity> (12. 4. 2019)

Český statistický úřad. 2006. „Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 2. - 3.6.2006.“ *Volby.cz*. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/ps2006/ps2?xjazyk=CZ> (13. 4. 2019)

Drda, Adam. 2009. „A wasted opportunity.“ *Politico*, (online). Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/a-wasted-opportunity-2/> (12. 4. 2019)

Drulák, Petr. 2008a. *The Czech EU Presidency: Background and priorities*. (online) Dostupné z: http://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/etud67-pdrulak-czecheupresidency-en_01.pdf (12. 4. 2019)

Drulák, Petr 2008b. „Možnosti nízkoprofilového předsednictví“ Pp. 136-144 in Jan Karlas et. al. *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

Elgström, Ole. 2003. *European Union Council Presidencies: A comparative perspective*. London: Routledge.

EU2009.cz. 2009. *Co je to předsednictví v Radě EU*. (online) Dostupné z: <http://eu2009.cz/cz/czech-presidency/what-is-the-eu-council-presidency/co-je-to-predsednictvi-v-rade-eu-503/index.html> (13. 4. 2019)

EUBusiness. 2009. „Stormy Czech EU Presidency ends without glamour“ *EUBusiness*, (online). Dostupné z: <https://www.eubusiness.com/news-eu/1246157222.39/> (13. 4. 2019)

Euroskop. *Lisabonská strategie*. (online) Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie/> (13. 4. 2019)

Euroskop. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. (online; Pdf) Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/5/1740-84df053d_762e_4de2_92db_e662156fed9c.pdf (13. 4. 2019)

Fajkusová, Blanka. 2009. „Mezi Gazou a Soulem. České předsednictví v oblasti vnějších vztahů.“ *Mezinárodní politika* 33 (7): 12-14.

Galloway, David, Martin Westlake. 2004. *The Council of the European Union*. London: Caeremill Publishing.

Generální sekretariát Rady EU. 2006. „Příručka předsednictví“ *Riigikantselei*, (online; Pdf). Dostupné z: https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/EL/presidency_handbook_en.pdf (13. 4. 2019)

Hayes-Renshaw, Fiona, Helene Wallace. 1997. *The Council of Ministers*. London: Macmillan.

Hayes-Renshaw, Fiona, Helene Wallace. 2006. *The Council of Ministers*. London: Palgrave Macmillan.

Kaniok, Petr, Markéta Pitrová. 2005. „Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma.“ *Mezinárodní vztahy* 40 (3): 5-23.

Kaniok, Petr. 2008. *Předsednictví Rady EU: Příběh půlstoletí*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Kaniok, Petr. 2009. „Česká republika v čele Evropy: tři etapy místo šesti.“ Pp. 139-154 in Miloš Brunclík, Zbyněk Klíč (eds.). *Z periferie do centra Evropy*. Praha: Cevro institut.

Kaniok, Petr. 2010. *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Karlas, Jan et al. 2009. *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

Kietz, Daniela. 2008. „The Presidency in the Council System: Functions, Scope for Manoeuvre and Room for Improvement.“ Pp. 7-18 in Danieal Kietz, Volker Perthes (ed.). *The Potential of the Council Presidency: An Analysis of Germany's Chairmanship of the EU 2007*. Berlin: SWP.

Klaus, Václav. 2007. „Rozhovor prezidenta republiky Václava Klause pro časopis Týden“ *Klaus.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.klaus.cz/clanky/719> (13. 4. 2019)

Klaus, Václav. 2009. „Projev prezidenta republiky v Evropském parlamentu“ *Klaus.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.klaus.cz/clanky/229> (13. 4. 2019)

Kořan, Michal. 2008. „Jednopřípadová studie“ Pp. 29 in Petr Drulák et. al. *Jak zkoumat politiku*. Praha: Portál.

Král, David, Vladimír Bartovic, Věra Řiháčková. 2009. *The 2009 Czech EU Presidency: Contested Leadership at a Time of Crisis*. Stockholm: SIEPS.

Metcalf, David. 1998. „Leadership in European Union Negotiations: The Presidency of the Council.“ *International Negotiation* 3 (3): 413-434.

Moore, Kathleen. 2009. „Chaotic Czech EU Presidency Comes to Close“ *Radio Free Europe/Radio Liberty*, (online). Dostupné z: https://www.rferl.org/a/Chaotic_Czech_EU_Presidency_Comes_To_Close/1765994.html (13. 4. 2019)

Newton Media. 2009. „Mediální obraz českého předsednictví: Proti protekcionismu a rozruch v EP“ *Newton Media*, (online; Pdf) Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/42/12760-unor_2009.pdf (13. 4. 2019)

Novinky. 2009a. „Heslo "Evropě to osladíme" vláda změnila na "Sladíme Evropu"“ *Novinky.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/158134-heslo-evrope-to-osladime-vlada-zmenila-na-sladime-evropu.html> (13. 4. 2019)

Novinky. 2009b. „Topolánek slovy o cestě do pekel vyvolal nevoli v USA“ *Novinky.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/164819-topolanek-slovy-o-cestech-do-pekla-vyvolal-nevoli-v-usa.html> (13. 4. 2019)

Rettman, Andrew. 2009. „Czech presidency limps off EU stage.“ *EUObserver*. (online). Dostupné z: <https://euobserver.com/political/28398> (12. 4. 2019)

Reuters. 2009. „Czech government loses no-confidence vote“ *Reuters*, (online). Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-czech-govt-vote-sb/analysts-view-czech-government-loses-no-confidence-vote-idUSTRE52N5TH20090324> (13. 4. 2019)

Sherrington, Philippa. 2000. *Council of Ministers: Political Authority in the European Union*. London: Pinter.

Schneider, Jiří. 2009. „Východní partnerství: trvalý přínos, nebo pomíjivá epizoda?“. *Mezinárodní politika* 33 (7): 9-10.

Schout, Adriaan. 1998. „The Presidency as a Juggler: Managing Conflict Expectations.“ *Eipascope* 2: 1-9.

Schout, Adriaan. 2008. „Beyond the Rotating Presidency.“ Pp. 269-287 in Jack Hayward (ed.). *Leaderless Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Slavík, Herbert, Jiří Potužník. 2009. *Sto dní v čele Evropy*. Praha: WWA photo s.r.o.

Sotonová, Jana. 2009. „Ve vládě skončí Čunek, Stehlíková, Řebíček i Julínek“ *iHNED.cz*, 12. 1. 2009 (online). Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-32641620-ve-vlade-skonci-cunek-stehlikova-rebicek-i-julinec> (13. 4. 2019)

Tallberg, Jonas. 2001. *Responsabilité sans Pouvoir? The Agenda-Shaping Powers of the EU Council Presidency*. (online) Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/228906654_Responsabilite_sans_Pouvoir_The_Agenda-Shaping_Powers_of_the_EU_Council_Presidency (12. 4. 2019)

Taylor, Paul. 1982. „Intergovernmentalism in the European Communities in the 1970's: Patterns and Perspectives.“ *International Organizations* 36 (4): 741-766.

Taylor, Simon. 2009. „Own goals mar Czech performance“ *Politico*, (online). Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/own-goals-mar-czech-performance/> (13. 4. 2019)

Tomalová, Eliška. 2008. „Koordinační mechanismus předsednictví ČR v Radě EU.“ in Jan Karlas et al. *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priori předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

Úřad vlády České republiky. 2009a. *České předsednictví v číslech*. (online) Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2007a. *Prioritní oblasti předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v prvním pololetí roku 2009*. (online; Pdf) Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/4/1392-prioritni-oblasti-cr.pdf> (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2007b. *Shrnutí Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU*. (online; Pdf) Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/4/1394-shrnuti-koncepce-komunikace-a-prezentace-ke-zverejneni.pdf> (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2008. *Návrh 18měsíčního programu Rady*. (online; Pdf) Dostupné z: https://www.spcr.cz/cz/eu/evrop_rada/st10684.pdf (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2009. *Pracovní program českého předsednictví*. (online; Pdf) Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2009. *Výsledky českého předsednictví v Radě EU*. (online; Pdf) Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf (13. 4. 2019)

Úřad vlády ČR. 2009b. *Vše, co jste chtěli vědět o českém předsednictví EU: české předsednictví v Radě EU*. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR.

Wall Street Journal. 2009. „Czech Government Falls Amid Political Infighting“ *Wall Street Journal*, (online). Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/SB123791707120427401> (13. 4. 2019)

Westlake, Martin. 1995. *The Council of the European Union*. London: Caerermill Publishing.

Westlake, Martin. 1999. *The Council of the European Union*. London: Caerermill Publishing.

Zpráva tří moudrých. 1979. *Archive of European Integration*, (online; Pdf). Dostupné z: http://aei.pitt.edu/999/1/Committee_of_Three_Report_1979.pdf (13. 4. 2019)

Přílohy

Tabulka 1: Předsednické trojice od roku 2007 do roku 2020

Období	Pořadí zemí
1/2007 – 6/2008	Německo, Portugalsko, Slovinsko
7/2008 – 12/2009	Francie, Česká republika, Švédsko
1/2010 – 6/2011	Španělsko, Belgie, Maďarsko
7/2011 – 12/2012	Polsko, Dánsko, Kypr
1/2013 – 6/2014	Irsko, Litva, Řecko
7/2014 – 12/2015	Itálie, Lotyšsko, Lucembursko
1/2016 – 7/2017	Nizozemsko, Slovensko, Malta
7/2017 – 12/2018	Velká Británie, Estonsko, Bulharsko
1/2019 – 6/2020	Rakousko, Rumunsko, Finsko

Zdroj: Kaniok 2010: 23

Abstrakt

Analýza českého předsednictví v Radě EU

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou českého předsednictví v Radě EU v první polovině roku 2009. Práce se nejprve soustředí na popis historického vývoje institutu předsednictví, principy a následně na funkce předsednictví. Po teoretické části se práce zaměřuje na analýzu příprav českého předsednictví, přičemž důraz je kladen zejména na osmnáctiměsíční program předsednického tria, priority českého mandátu a komunikační strategii českého předsednictví. Následně je představen jak světový, tak domácí kontext předsednictví. Závěrečná část práce se zabývá hodnocením českého předsednictví s ohledem na naplnění stanovených priorit. Součástí závěrečné kapitoly je také pohled na mediální obraz českého předsednictví. Na základě analýzy českého mandátu v Radě EU je pak možné zodpovědět výzkumné otázky, které byly stanoveny v úvodu bakalářské práce.

Klíčová slova: Evropská unie, Rada Evropské unie, předsednictví, Česká republika, hodnocení

Abstract

This bachelor's thesis deals with the analysis of the Czech Republic Presidency of the Council of the European Union in the first half of the year 2009. At first, the thesis is concentrated on the description of the historical development of the Council Presidency, principles and subsequently the roles of the Council Presidency. After the practical part is this work focused on the analysis of the preparations of the Czech Republic Presidency, namely on 18 months continuing agenda of presidency trio, priorities of czech mandate and communication strategy. Subsequently, there is presented both worldwide and domestic context of the Council Presidency. The closing part of this bachelor's thesis deals with evaluation of the Czech Presidency in view of the fact that come up to established priorities. The important part of the closing part is the general view of the media exposure of the Czech Council Presidency. On the basis of the analysis of the Czech Republic mandate it is possible to answer the research questions that were pencilled in at the beginning of this bachelor's thesis.

Key words: European Union, The Council of the European Union, Presidency, Czech Republic, evaluation